Technische vragen programmabegroting 2027-2030

Versie 3 – 2 november 2026

RONDEN:
Eerste ronde vragen raads- en burgerleden
Vragen uiterlijk woensdagochtend 21 oktober 12.00 uur ingediend
Beantwoording maandag 26 oktober 17.00 uur

Tweede ronde vragen raads- en burgerleden
Vragen uiterlijk woensdagochtend 28 oktober 12.00 uur ingediend
Beantwoording maandag 2 november 17.00 uur

Vragen gesteld ná woensdag 28 oktober proberen we zo snel als mogelijk te laten beantwoorden.

Vraag	Antwoord
Algemene vragen	
Financiële positie	
Structureel saldo Het structurele begrotingssaldo is in 2027 € 1,167 miljoen voordelig, in 2028 € 3,980 miljoen nadelig en in 2030 € 303.000 voordelig (18). Welke posten veroorzaken het verschil tussen het structurele saldo van 2027 en dat van 2028? Graag een overzicht per post met het bedrag. Welke posten zorgen ervoor dat het structurele saldo in 2030 weer voordelig is? Welke van deze posten in 2030 berusten op besluiten die nog genomen moeten worden?	Het structurele saldo wordt berekend door uit het begrotingssaldo alle incidentele lasten en baten te halen. Deze lijst met incidentele baten en lasten is opgenomen in bijlage 3 van de programmabegroting (vanaf pagina 293). Daarbij wordt de algemene uitkering gezien als een structurele post. Deze verschillen in deze algemene uitkering (inclusief het ravijnjaar) is één van de belangrijkste oorzaak van de wijzigingen in het structurele saldo. Ook de toename van de rentekosten in meerjarig perspectief door het investeringsvolume in de komende jaren is een belangrijke oorzaak. Via de toelichting op de posten autonome ontwikkelingen en nieuw beleid geven we toelichting van de verschillen tussen de vorige begroting en deze begroting. Deze mutaties veroorzaken verschillen in het structurele saldo. Voor het jaar 2030 is het structurele saldo positiever. Dit komt vooral doordat de algemene uitkering in 2030 weer stijgt (na het ravijn = vanaf 2028). Zie hiervoor ook de toelichting op de algemene uitkering. Deze stijging wordt veroorzaakt doordat het centraal planbureau verwacht dat in 2030 de economische groei weer hoger zal zijn.
Programma 1. Welzijn en Zorg	
Wat is de bedoeling van de inventarisatie woonvoorzieningen? Nieuwe bezuinigingen? (23)	Met de inventarisatie van woonvoorzieningen willen we inzicht krijgen in het bestaande aanbod en de toekomstige behoefte aan passende woonvormen voor inwoners met een zorg- of ondersteuningsvraag. We brengen in beeld welke woonvormen beschikbaar zijn, voor welke doelgroepen deze bedoeld zijn en waar eventuele tekorten of knelpunten bestaan. De uitkomsten gebruiken we om de samenhang tussen wonen, welzijn en zorg te versterken en om de toekomstige woningbouwprogrammering beter af te stemmen op de behoefte. De inventarisatie vormt daarmee ook input voor het Volkshuisvestingsprogramma Oss.

Vraag	Antwoord
We nemen een urgentieregeling op in onze huisvestingsverordening? Wat behelst dit, graag nadere toelichting. (24)	Een urgentieregeling regelt onder welke voorwaarden woningzoekenden vanwege bijzondere omstandigheden voorrang kunnen krijgen bij de toewijzing van sociale huurwoningen. Het gaat om huishoudens die door een acute of bijzondere situatie niet via de reguliere weg tijdig passende woonruimte kunnen vinden. In de Wet versterking regie volkshuisvesting (de wet is op 1 juli 2026 in werking getreden) staan de urgent woningzoekenden benoemd. Urgentie moet worden verleend aan mensen wegens medische noodzaak, mantelzorg, aan dakloze gezinnen, wegens indicatie maatschappelijke opvang, uitstroom veilige opvang, uitstroom beschermd wonen, uitstroom klinisch GGZ, uitstroom klinische jeugdzorg, uitstroom klinische forensische zorg & penitentiaire inrichting, uitstroom overheidsprogramma. In de lokale huisvestingsverordening staan regels om schaarse woonruimte eerlijk te verdelen. Bij de voorbereiding van de huisvestingsverordening worden de voorwaarden die gelden voor de wettelijk urgent woningzoekenden, de lokale en regionale uitvoering en de regionale afstemming nader uitgewerkt. De concrete regels worden bij de besluitvorming over de huisvestingsverordening aan de raad voorgelegd.
Bouwkosten voor de scouting? Wat zijn de kosten? En voor hoeveel leden van de scouting wordt er gebouwd? (24)	Scouting Titus Brandsma heeft 130 tot 140 leden. De locatie (gebouw en buitenruimte) wordt niet alleen door scouting Titus Brandsma gebruikt maar ook door hen verhuurd aan andere partijen en groepen. De bouwkosten zijn een onderdeel van de investering. Het investeringsbedrag bedraagt € 1,22 miljoen. De investering bestaat uit sloopkosten, voorbereidingskosten en de genoemde bouwkosten.
Wij kijken ook hoe andere gemeenten hun opvang inrichten? Kunt u dit nader toelichten? Welke gemeenten gaat u bekijken en wat gaat u precies bekijken? (27)	We gaan onderzoeken of we mogelijk met buurgemeenten gezamenlijk vorm kunnen geven aan de taakstelling.
Hoeveel kinderen heeft Oss tussen de 12 en 18 jaar? En hoeveel tussen 18 en 21 jaar?	In Oss wonen naar schatting tussen de 6.500 en 7.000 kinderen tussen de 12 en 18 jaar. In Oss wonen naar schatting tussen de 3.000 en 3.300 jongeren/jongvolwassenen tussen de 18 en 21 jaar. Bron is de CBS-cijfers, alhoewel hier andere categorieën worden gebruikt.
Budgetovereenkomst Stichting Thuis in Oss In de subsidie beschikking (uit de beantwoording van artikel 42) vanaf 2024 wordt verwezen naar een budgetovereenkomst die als bijlage is toegevoegd. Kan het	De budgetovereenkomst ging in op 1 januari 2024 en eindigt op 31 december 2028 Afspraken: Hoe de inzet en coördinatie + van de vluchtelingenopvang is uitgevoerd waarbij instroom, doorstroom en uitstroom van bewoners inzichtelijk is; • Er is beschreven met welke betrokken andere instellingen wordt samengewerkt en hoe men dit doet; • Er is inzichtelijk gemaakt welke incidenten/overlast/calamiteiten hebben plaats gevonden en hoe die zijn opgelost;

Vraag	Antwoord
college aangeven: a. wat de datum van ondertekening en de looptijd van deze overeenkomst zijn; b. welke afspraken de overeenkomst bevat over verantwoording, afrekening, accountantscontrole en overschotten; c. of de subsidie over 2024 inmiddels is vastgesteld, en of er geld is teruggevorderd of verrekend? Gelden dezelfde afspraken voor 2025 en 2026? Zo niet, welke wijzigingen zijn er in de overeenkomst aangebracht en waarom bleken deze nodig?	• Er is inzichtelijk gemaakt hoe de bewoners zijn betrokken bij het beleid van de stichting en welk resultaat deze bewonersinspraak heeft opgeleverd; • De stichting beschrijft hoe zij de inzet en coördinatie en de ondersteuning van de vrijwilligers heeft uitgevoerd en wat hiervoor gedaan is; • Welke activiteiten voor bewoners zijn uitgevoerd en welke vrijwillige inzet hierbij heeft plaats gevonden. • Inzake financieel toezicht zijn in overleg extra afspraken gemaakt met uw stichting. Wij ontvangen een financieel verslag over de activiteiten of jaarrekening met daarin de rekening van baten en lasten en een staat van bezittingen en schulden (balans). Het financiële verslag is voorzien van een Beoordeling verklaring (BV) met een Managementletter met zijn bevindingen opgesteld door uw accountantskantoor. Bovendien ontvangen we ieder kwartaal binnen 6 weken de kwartaalcijfers van uw stichting. • Het college kan bepalen dat een goedkeurende controleverklaring door een accountant ten behoeve van de vaststelling van de subsidie moet worden overgelegd. Aanmerkelijke afwijkingen ten opzichte van de begroting worden voorzien van een verklaring. Ten aanzien van niet besteed verleende subsidie kan de gemeente bepalen of deze wordt teruggevorderd dan wel door de stichting kan worden opgenomen als algemene reserve of egalisatiereserve in de jaarrekening. De gemeente maakt haar keuze hierover binnen drie maanden na het overleggen van de aanvraag tot subsidievaststelling kenbaar in de beschikking tot subsidievaststelling. De gemeente kan een terug te vorderen bedrag verrekenen met een subsidie voor dezelfde of voor andere activiteiten verstrekte subsidie, eventueel voor een ander tijdvak. De subsidie over 2024 is vastgesteld, de onbestede middelen mogen naar de reserve van Thuis in Oss. Voor 2025 en 2026 gelden dezelfde afspraken er zijn geen wijzigingen aangebracht in de budgetovereenkomst.
Nieuwe bekostigingsregeling Heeft het college rekening gehouden met de wijziging in de bekostiging van de opvang per 1 januari 2027, zoals vastgelegd in de Regeling van de Minister van Asiel en Migratie en de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van 25 juni 2026,	Met de nieuwe bekostigingsregeling is financieel in de begroting 2027-2030 nog geen rekening gehouden. Wij hebben geen verzoek ingediend om per 1 juli 2026 onder de nieuwe regeling te verantwoorden. Wij kiezen ervoor dit met ingang van het nieuwe boekjaar te doen om zo min mogelijk administratieve lasten te creëren. Voor ons zal de nieuwe regeling per 1 januari 2027 impact hebben op de inkomsten die wij gaan ontvangen van het Rijk. De precieze impact is nog onbekend, maar kan naar verwachting wel worden opgevangen in de exploitatie van de activiteit vluchtelingen.

Vraag	Antwoord
nr. 7217396 (Staatscourant 2026, 22480)? Heeft het college vóór 1 november 2026 een verzoek ingediend om al per 1 juli 2026 onder de nieuwe regeling te verantwoorden? Welke onderbouwing ligt hieraan ten grondslag? Op welke aspecten verwacht het college dat deze vernieuwde regeling impact heeft op de vluchtelingenopvang en op het unieke concept van de gemeente Oss?	
Financiële gevolgen Wat waren de totale jaarlijkse inkomsten van de vluchtelingenopvang in 2024 en 2025, uitgesplitst naar GOO (normbedrag en verstrekkingen), reguliere COA-opvang en crisisnoodopvang, en voor 2026 naar realisatie tot nu toe en raming? Wat waren de werkelijke kosten per plek per jaar in 2025? En wat zouden de jaar inkomsten over 2025 zijn geweest als de werkelijke	De jaarlijkse inkomsten vluchtelingenopvang uitgesplitst naar Rijk GOO (normbedrag en verstrekkingen) en COA opvang zijn: de inkomsten 2024 € 16,3 miljoen verdeelt over: COA € 9,8 miljoen en Rijk (Oekraïne) € 6,5 miljoen. de inkomsten 2025 € 14,2 miljoen verdeelt over: COA € 8,9 miljoen en Rijk (Oekraïne) € 5,3 miljoen. De inkomsten 2026 raming € 12,7 miljoen verdeelt over: COA € 8,6 miljoen en Rijk (Oekraïne) € 4,1 miljoen. In 2025 waren de werkelijke kosten per plek ongeveer € 15.000. Op dit moment is de nieuwe regeling ten aanzien van de normvergoeding voor uitvoeringskosten nog onvoldoende helder om te kunnen bepalen wat de inkomsten 2025 geweest zouden zijn. Het is dus nog niet duidelijk of de nieuwe regeling een positief of negatief effect heeft op de inkomsten van het Rijk. Een mogelijk negatief effect op de inkomsten van het Rijk kunnen we opgevangen in onze vluchtelingen exploitatie. De nieuwe DFR regeling is nog niet opgenomen in de huidige berekeningen van het surplus. De subsidie overeenkomst met Thuis in Oss geeft wel ruimte tot aanpassing.

Vraag	Antwoord
kosten plus €11 per plek per dag waren vergoed? Hoe groot is dit verschil per jaar bij de huidige aantallen, en gaat het om een voordeel of een nadeel? Hoe is dit verschil meegenomen in de berekening van het surplus van 4,4 miljoen voor de komende jaren die begroot zijn? Als de financiële wijziging is meegenomen: met welke inkomsten of besparingen wordt het verschil gedekt? Zo niet: welke maatregelen of interventies overweegt het college of heeft het al getroffen? Geeft de budgetovereenkomst met Stichting Thuis in Oss ruimte om bij een verandering in de inkomsten de subsidiehoogte aan te passen?	

Vraag	Antwoord
Uitvoering Wie brengt de werkelijke exploitatiekosten in kaart, de gemeente of Stichting Thuis in Oss? En op welke contractuele basis levert de stichting die informatie aan de gemeente? Dekking van de opvanglocatie Spitsbergerweg uit de reserve Opvang Vluchtelingen Is de bestemmingsreserve kapitaallasten, zoals besloten op 26-10-2023 (raadsbesluit 2023-84, dictum 2: maximaal € 18,5 miljoen voor gebouw en gebiedsontwikkeling en € 1,1 miljoen voor verkeersmaatregelen), gevormd in de eerste managementrapportage 2024? Zo nee, op grond van welk besluit niet? Hoeveel van deze € 19,6 miljoen is op dit moment nog voor de kapitaallasten bestemd?	De werkelijke exploitatiekosten worden door de gemeente Oss in kaart gebracht. De stichting levert informatie aan over de benutte subsidie waarna de subsidie wordt vastgesteld. In 2023 is besloten om een investeringskrediet beschikbaar te stellen voor de huisvesting en gebiedsontwikkeling. We zijn volgens de voorschriften verplicht om deze kosten te activeren en de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving te ramen in onze begroting. In punt 4 van het raadsbesluit is dit ook zo verwoord, waarbij aangegeven is dat voor de exploitatieopzetten 2023 en 2024 de kapitaallasten te dekken zijn uit de exploitatie. De jaarlijkse kapitaallasten worden dus jaarlijks uit de exploitatie betaald en mocht dit niet passend zijn binnen deze exploitatie dan wordt de reserve vluchtelingenopvang ingezet om dit tekort in de exploitatie op te vangen. Dit is bedoeld in het raadsbesluit. In de bijlage van de bouwraming en de berekening van de jaarlijkse kapitaallasten in 2023 is dit ook inzichtelijk gemaakt. De laatste vraag klopt dus niet. De investering is geactiveerd.

Vraag	Antwoord
In de Nota reserves (p. 29) is € 10 miljoen de "minimaal noodzakelijke omvang". Welke risico's liggen aan dit minimum ten grondslag, en voor welk bedrag per risico? Komt dit minimum bovenop het bedrag dat volgens het raadsbesluit van 26-10-2023 voor de kapitaallasten bestemd is, of zit het daarin?	Belangrijkste risico's die we zien zijn dat we na 5 jaar stoppen met de opvang en dat het terrein dan teruggebracht moet worden in oude staat en gebouwen verkocht kunnen worden. Ander belangrijk risico is dat de bijdrage vanuit het Rijk en COA lager wordt en dat de toekomstige exploitatie onder druk komt te staan. Met de inschatting van € 10 miljoen schatten we in dat risico's ruim zijn berekend. Als na 5 jaar betreffende locatie wordt gesloten hebben de gebouwen nog boekwaarde. Deze zou dan afgeboekt moeten worden. De gebouwen hebben dan echter nog wel waarde die benut kan worden (alternatieve inzet of verkoop). Inkomsten vanuit het COA en Rijk liggen in principe voor langere tijd vast. Wijzigingen daarin, maar ook wijziging in de kosten zouden in principe opgevangen moeten kunnen worden in het jaarlijks positieve huidige exploitatieresultaat van € 3,8 miljoen per jaar. De onttrekking betreft een administratieve boeking van de verwerking van de kapitaallasten om deze sluitend binnen de exploitatie van vluchtelingenopvang te kunnen begroten. De jaarlijkse kapitaallasten staan in de exploitatie.
Wat is de looptijd van de verleende omgevingsvergunning voor de Spitsbergerweg (5 of 10 jaar)? Wat is de boekwaarde van gebouw, gebied en verkeersmaatregelen op de einddatum van die vergunning? Hoe wordt die gedekt als de locatie dan niet wordt verlengd?	De jaarlijkse kapitaallasten worden uit de jaarlijkse exploitatie betaald. Na de onttrekking van € 12 miljoen is er dus nog € 10 miljoen over zoals in de programmabegroting staat. De looptijd van de omgevingsvergunning is 5 jaar. De boekwaarde na 5 jaar is zo'n € 9 miljoen welke we zullen dekken uit de reserve opvang vluchtelingen.
Waar zijn de onttrekkingen voor "kapitaallasten" van € 312.000 tot € 340.000 per jaar in de Nota reserves voor bedoeld, als de kapitaallasten van de Spitsbergerweg in de exploitatie staan?	Bij de programmabegroting wordt jaarlijks de rente- en afschrijvingskosten van de investering vluchtelingen geactualiseerd. Dit betreft de onttrekkingen kapitaallasten. Omdat de activiteit vluchtelingen een sluitende exploitatie betreft, wordt het saldo van deze jaarlijkse actualisatie met de reserve vluchtelingen verrekend.
Hoe hoog is de reserve Opvang Vluchtelingen eind 2027 na de voorgestelde onttrekking van € 12 miljoen, en hoeveel blijft er	

Vraag	Antwoord
dan over nadat het bedrag dat nog voor de kapitaallasten van de Spitsbergerweg bestemd is, is afgetrokken?	
Wanneer verwacht het college dat door de investering van €850.000 in Veilig Thuis, Veilig Thuis weer op het niveau zit van binnen 5 dagen een onderzoek opstarten na een melding van kindermishandeling of huiselijk geweld?	De extra investering van € 850.000 is bedoeld om de capaciteit van Veilig Thuis te versterken, de wachtlijsten terug te dringen en de wettelijke taken tijdig uit te voeren. Het college verwacht dat deze investering een belangrijke bijdrage levert aan het verbeteren van de doorlooptijden. Tegelijkertijd is het realiseren van de norm om binnen vijf dagen na een melding van kindermishandeling of huiselijk geweld een onderzoek op te starten niet uitsluitend afhankelijk van financiële middelen. Ook de beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel en de landelijke arbeidsmarktkrapte spelen hierbij een belangrijke rol. Veilig Thuis heeft aangegeven dat de ingezette maatregelen naar verwachting in de komende periode stapsgewijs zullen leiden tot een verdere afname van de wachttijden. Het college monitort de ontwikkelingen via de reguliere rapportages van Veilig Thuis en blijft hierover in gesprek met de organisatie. Op dit moment kan het college daarom nog geen exacte datum noemen waarop structureel in alle gevallen weer aan de termijn van vijf dagen wordt voldaan
In de programmabegroting wordt het belang van vrijwilligers benadrukt. Tegelijkertijd wordt er steeds meer een beroep op hen gedaan. Hoe wil het college nieuwe vrijwilligers werven en bestaande vrijwilligers behouden? En hoe wordt voorkomen dat de druk op vrijwilligers verder toeneemt en zij taken moeten overnemen die eigenlijk bij betaalde professionals thuishoren?	Wanneer sprake is van mantelzorg als vorm van vrijwilligerswerk dan hebben we aandacht voor het voorkomen van druk, onder andere via het inzetten van respijtzorg en het kijken met de mantelzorger wat elders in het netwerk of professioneel gedaan kan worden (via de Samenwerkwijze).

Vraag	Antwoord
Reserve Opvang Vluchtelingen In programma 1 staat een onttrekking van € 12 miljoen in 2027 (31). In het overzicht van incidentele baten en lasten staat bij "Inzet reserve vluchtelingen" € 8 miljoen in 2026 en € 16 miljoen in 2027 (293; Nota reserves p. 29-30). Hoeveel wordt er per jaar aan de reserve onttrokken ten gunste van de algemene middelen, in 2025, 2026 en 2027? Zijn er aan de rijksvergoeding waaruit deze reserve is opgebouwd bestedingsvoorwaarden verbonden? Zo ja, welke?	De volgende onttrekkingen zijn gedaan c.q. zijn begroot: - 2025: € 4 miljoen - 2026: € 8 miljoen - 2027: € 16 miljoen - Programmabegroting 2025 besluit om 3 keer € 4 miljoen uit de reserve te halen voor de jaren 2025, 2026 en 2027 - Programmabegroting 2026 besluit om aanvullend € 4 miljoen uit de reserve te halen voor het jaar 2026 - Programmabegroting 2027: voorstel om € 12 miljoen uit de reserve te halen voor jaar 2027. Er zijn geen bestedingsvoorwaarden hieraan verbonden.
Jeugdhulp In de begroting is een taakstelling opgenomen van € 1,6 miljoen in 2027 en € 3,2 miljoen in 2028 (195). Welke maatregelen leveren deze besparing op? Graag per maatregel het bedrag. Hoeveel van de taakstelling is in 2026 al gerealiseerd?	We hebben maatregelen getroffen die gericht zijn op het verminderen van de instroom en beperken van de omvang van de inzet. We hebben vastgelegd in de begroting dat de besparing gerealiseerd gaat worden vanaf 2027 oplopend tot € 4 miljoen in 2029. We hebben voor de begroting van 2026 is geen taakstelling opgenomen en het is nog te vroeg om een uitspraak te doen op de cijfers van 2026. Dat kunnen we wel begin 2027. De maatregelen worden namelijk wel al geheel of gedeeltelijk ingezet in 2026. Effect sorteren kost uiteraard tijd. Aan individuele maatregelen zijn geen besparingsdoelen gekoppeld; gezamenlijk moeten zij leiden tot het realiseren van de taakstelling. Het is ons inziens niet uitvoerbaar om dit per maatregel te doen.

Vraag	Antwoord
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	
Hoe wordt het structurele tekort op de bijzondere bijstand van € 360.000 gedekt en welke ontwikkeling van het gebruik van deze regeling verwacht het college de komende jaren?	Het structurele tekort wordt gedekt uit de algemene middelen. Er zijn geen prognoses voor het gebruik van de bijzondere bijstand voor de aankomende jaren. De bijzondere bijstand is een open-einderegeling die moeilijk te voorspellen is.
Wat zijn de totale toekomstige kapitaallasten van de geplande onderwijsinvesteringen na 2030 en hoe worden deze in de meerjarenbegroting opgevangen?	In maart 2026 is door de gemeenteraad het voorstel voor IHP onderwijsvastgoed 2026-2041 vastgesteld. Hierin is een uitgebreide financiële paragraaf opgenomen. Samengevat stond het volgende in dit raadsvoorstel: Het IHP bevat een programmering IHP Projecten voor de komende 16 jaar, onderverdeeld in vier termijnen. De programmering is vertaald in een investeringsoverzicht. Als investeringskader geeft het IHP richting aan de benodigde investeringen en prioritering van projecten. Jaarlijks stellen we de programmabegroting op, waarvan het meerjaren investeringsplan onderdeel is. Hiermee reserveren we middelen voor de geplande investeringen van de opvolgende vier begrotingsjaren. Daarbij beoordelen we per project afzonderlijk de benodigde middelen. Voor de eerste vier jaar worden financiële reserveringen opgenomen in het meerjaren Investeringsplan (MIP), waarmee de programmering voor deze termijn vastligt. Jaarlijks worden de ambities uit het IHP beoordeeld en wordt op basis van beschikbare haalbaarheidsonderzoeken afgewogen of het betreffende project uiteindelijk ook wordt doorgezet naar de gemeentelijke begroting. De gemeenteraad stelt hiervoor per project de benodigde middelen beschikbaar. De totale indicatieve bedragen uit dit IHP zijn opgenomen in als bijlage. Het totaal zorgt voor forse extra jaarlijkse investeringslasten waarvoor we nog geen ruimte gereserveerd hebben in de begroting. Al in de komende programmabegroting zal dit effect hebben, maar nadrukkelijker voor de langere termijn. De indicatie uit deze tabel geeft aan dat we oplopend tot € 8,3 miljoen jaarlijks extra nodig hebben in 2047. Dit IHP is een doorkijk, daadwerkelijk beschikbaar stellen van geld voor investeringen gebeurt via programmabegrotingen. We hebben voor de nieuwe investeringen dus nog geen dekking. Het wordt een grote opgave om dit IHP volledig gefinancierd te krijgen en zal ook extra druk leggen op de rest van de begroting.

<table>
<tr><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td></td><td>De projecten voor de komende 4 jaar zijn dus opgenomen in deze programmabegroting. Nieuwe projecten na deze periode nog niet en gaan dus impact hebben op de begroting na 2030.</td></tr>
<tr><td>Welke structurele kosten zijn gemoeid met het indexeren vanaf 2024 van de vaste bedragen voor de minimaregelingen en ‘Meedoen is belangrijk’? Hoeveel huishoudens zouden daarvan kunnen profiteren? Met welk bedrag zouden dan de tegemoetkomingen stijgen in 2027 en met hoeveel procentueel?</td><td>De bedragen die we in 2025 zijn uitgegeven zijn € 236.550 aan schoolkosten en € 853.438 aan sociaal culturele activiteiten (zwemlessen laten we buiten beschouwing, aangezien die geïndexeerd worden).
Voor AZOSS: € 1.488.043

Op deze termijn hebben we geen gegevens voor huishoudens. Wel voor dossiers/inwoners (jaarresultaat 2025):
AZOSS: 2711 dossiers
MIB (sociale/culturele activiteiten): 4676 inwoners
MIB (schoolkosten): 877 inwoners

Het is niet bekend voor welk indexeringspercentage gekozen wordt. Daarover is ook bij de behandeling van de kadernota gesproken. Er zijn verschillende mogelijkheden met elk voor- en nadelen. Wanneer we uit zouden gaan van bijvoorbeeld de indexering voor Individuele Inkomenstoeslag (IIT) kunnen we de bedragen berekenen.

Die percentages betreffen:
2024: 4,5%
2025: 3,1%
2026: 3,4%
2027: onbekend, we gaan in de berekening uit van 3,4%.

We geven hierna 4 tabellen weer van mogelijke extra kosten:

Tabel 1: indexeren met terugwerkende kracht vanaf 2024, alleen Meedoen is belangrijk
<table>
<tr><th></th><th>index %</th><th>Basisbedrag in €</th><th>Extra kosten indexatie in €</th></tr>
<tr><td>2024</td><td>4,5%</td><td>1.089.988,00</td><td>49.049,46</td></tr>
<tr><td>2025</td><td>3,1%</td><td>1.139.037,46</td><td>35.310,16</td></tr>
<tr><td>2026</td><td>3,4%</td><td>1.174.347,62</td><td>39.927,82</td></tr>
<tr><td>2027</td><td>3,4%</td><td>1.214.275,44</td><td>41.285,36</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>TOTALE EXTRA KOSTEN</td><td>165.572,81</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Vraag	Antwoord
	Tabel 2: indexeren met terugwerkende kracht vanaf 2024, Meedoen is belangrijk + AZOSS

	index %	Basisbedrag in €	Extra kosten indexatie in €
2024	4,5%	2.578.031,00	116.011,40
2025	3,1%	2.694.042,40	83.515,31
2026	3,4%	2.777.557,71	94.436,96
2027	3,4%	2.871.994,67	97.647,82
		TOTALE EXTRA KOSTEN	**391.611,49**

Tabel 3: indexeren met terugwerkende kracht vanaf 2025, alleen Meedoen is belangrijk

	index %	Basisbedrag in €	Extra kosten indexatie in €
2025	3,1%	1.089.988,00	33.789,63
2026	3,4%	1.123.777,63	38.208,44
2027	3,4%	1.161.986,07	39.507,53
		TOTALE EXTRA KOSTEN	**111.505,59**

Tabel 4: indexeren met terugwerkende kracht vanaf 2025, Meedoen is belangrijk + AZOSS

	index %	Basisbedrag in €	Extra kosten indexatie in €
2025	3,1%	2.578.031,00	79.918,96
2026	3,4%	2.657.949,96	90.370,30
2027	3,4%	2.748.320,26	93.442,89
		TOTALE EXTRA KOSTEN	**263.732,15**

Vraag	Antwoord
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur en gezondheid	
Sportpas voor alle jongeren vanaf 12 jaar tot en met 17 jaar Als we een sportpas invoeren zonder inkomenstoets voor alle jongeren vanaf 12 jaar tot en met 17 jaar uitgaande van een bedrag van 250 euro per jaar, welke jaarlijkse lasten zouden daarmee gemoeid zijn? En hoeveel kinderen zouden daar dan aanspraak op kunnen maken.	Cijfers uit 2026 laten zien dat we in Oss 5.807 jongeren hebben in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar. Uitgaande van een bedrag van € 250 per jongere, betekent dat een bedrag van: € 1.450.000 (afgerond). Zonder inkomenstoets kan iedereen meedoen. Echter blijkt daarbij vermoedelijk in de praktijk, dat niet alle jongeren hier een beroep op doen. Een deel van de jongeren maakt geen gebruik van overheidsregelingen, een deel sport niet en gaat dat ook niet doen met een sportpas. En een groot deel sport al waarvoor een sportpas niet nodig is. In drie gemeenten elders in het land loopt hier een pilot over: Pilot sportpas jongeren van start in drie gemeenten | Rijksoverheid.nl
In de begroting is op pagina 60 bij het eerste speerpunt opgenomen: Onderzoek de toekomst van het sport- en beweegaanbod in Geffen. Dit onderzoek staat voor 2027 op de planning. Er is echter geen budget opgenomen hiervoor. Kunt u dit toelichten?	In 2027 reserveren we eenmalig budget voor een nieuw onderzoek. Dit geld komt van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Het onderzoek valt binnen het AZWA, omdat dit akkoord specifiek bedoeld is om de gezondheid, het welzijn en de leefbaarheid in de regio te verbeteren. En dat gebeurt in Geffen. Voor dit onderzoek werken we nauw samen met de werkgroep Geffen. Deze werkgroep bestaat uit een aantal vertegenwoordigers van sport- en beweegaanbieders in Geffen. Op dit moment inventariseert de werkgroep wat de wensen en behoeften zijn van de lokale sport- en beweegaanbieders. In december of januari verwachten we de resultaten hiervan. Op basis daarvan bepalen we de volgende stappen. Dat kan zijn een uitgebreid haalbaarheidsonderzoek, waarvoor we dus alvast budget apart hebben gezet.

Vraag	Antwoord
Hoe duidt het college dat maar 44% van de volwassenen voldoen aan de norm gezond bewegen? Zit daar mogelijk een afwijkende leeftijdscategorie in en zo ja, welke?	Uit de GGD-monitor blijkt dat in Oss 44% van de volwassenen voldoet aan de Nederlandse Beweegrichtlijn. De Nederlandse Beweegrichtlijn houdt in: • Minstens 150 minuten per week matig intensief bewegen • Minstens twee keer per week spier- en botversterkende oefeningen (Voor ouderen: in combinatie met balansoefeningen) Oss wijkt qua bewegen iets af van het regionale en landelijk gemiddelde (respectievelijk 47 en 49%). We zien ook dat de beweegdeelname afneemt naarmate inwoners ouder worden (18-64 jaar: 44% en 65+: 41%). Het is niet zo dat een bepaalde leeftijdsgroep oververtegenwoordigd is, waardoor de gemiddelde beweegdeelname in Oss lager uitvalt. De leeftijdsgroepen zijn namelijk gewogen naar dezelfde verhouding zoals we die zien in de totale populatie. In Oss bewegen inwoners dus wat minder dan (regionaal/landelijk) gemiddeld.
Hoeveel procent van de jongeren en kinderen onder de 18 jaar voldoet een de beweegnorm? Welke mogelijke leeftijdscategorie wijkt daarin af?	Qua bewegen geeft de GGD aan dat jongeren dagelijks minimaal 1 uur beweging nodig hebben. De cijfers over bewegen bij de Jeugd (<18 jaar) komen uit twee verschillende onderzoeken: 1. Bij ouders van kinderen tot 11 jaar en 2. Bij jeugd op school in de klassen 2 en 4 van het voortgezet onderwijs (VO). Uit de GGD-kindmonitor blijkt dat in Oss 31% van de kinderen (4-11 jaar) dagelijks minimaal 1 uur beweegt. En 56% beweegt 5 dagen per week of vaker minimaal 1 uur. Dat is althans de inschatting volgens hun ouders. Bij de jeugd in het VO beweegt 15% 7 dagen per week minstens 1 uur. Van de jeugd (2-4 VO) in Oss sport 81% wekelijks bij een club, vereniging of sportschool. Oss wijkt niet af van het regionaal gemiddelde op dit gebied.
Er is een amendement met concrete suggesties ingediend over de aanrijtijden GGD voor de oude gemeente Lith, vraag hoe het ermee staat?	Naar aanleiding van het door de raad aangenomen amendement is de RAV gevraagd de voorgestelde maatregelen te beoordelen. De RAV heeft aangegeven dat de samenwerking met burgerhulpverleners al een onderdeel is van de reguliere werkwijze, dat de spreiding van ambulancevoorzieningen doorlopend wordt beoordeeld en dat op basis van de huidige inzichten geen noodzaak bestaat voor een extra ambulancepost tussen Oss en ’s-Hertogenbosch. Ten aanzien van de bereikbaarheid van wegen geeft de RAV aan dat dit primair een verantwoordelijkheid is van de betreffende wegbeheerder. Wel onderstreept de RAV het belang van goede afstemming tussen wegbeheerders en hulpdiensten over bereikbaarheid en wegafsluitingen. In de beschikbare stukken en de reactie van de RAV wordt geen afzonderlijke uitwerking gegeven voor de voormalige gemeente Lith. De beoordeling heeft betrekking op het verzorgingsgebied als geheel. Op 2 december 2026 vindt een vergadering van het Algemeen Bestuur van de RAV plaats. Indien gewenst kan het onderwerp daar bestuurlijk onder de aandacht worden gebracht.

Vraag	Antwoord
Er wordt een extra investering gevraagd voor DTV. We nemen aan dat andere gemeenten ook bijdragen?	Ja.
Programma 4. Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit	
Er wordt veel gesproken over de uitvoering en ambities van de spooragenda. Ik zou graag willen weten hoeveel FTE er momenteel binnen de gemeentelijke organisatie op dit onderwerp staan? En zijn er plannen om het aantal FTE hiervoor uit te breiden? Dat kon ik niet terugvinden in de begroting.	De uitvoering van de spooragenda wordt ondergebracht in een nieuw programma Spoor en Stations. De kern hiervan (programmamanager, programma ondersteuner en strategisch adviseur) bestaat uit ca. 2,4 FTE. Op dit moment wordt deze kern aangevuld met een projectleider in deeltijd, die werkt aan de voorbereiding van de uitvoeringsfase. Hij wordt uit het werkbudget voor de spooragenda betaald. Er zijn in de begroting geen voorstellen opgenomen om deze formatie volgend jaar uit te breiden.
Wat betreft de Hoogbouwvisie?	De verstedelijkingsopgave van Oss vraagt dat we compacter en hoger gaan bouwen dan we gewend zijn. Daarbij is het van belang om te zorgen voor een goede toekomstbestendige ruimtelijke kwaliteit en een balans met de omgeving en de openbare ruimte. De hoogbouwvisie geeft daar invulling aan. De hoogbouwvisie komt voort uit de motie "een visie op hoogbouw" die is aangenomen bij de bespreking van het Ontwikkelperspectief Spoorzone op 17 oktober 2024. Tijdens de opiniecommissie van 5 juni 2025 zijn de uitgangspunten voor de hoogbouwvisie aan de hand van de opinienota Hoogbouwvisie Oss besproken.
OP bladzijde 80 staat dat we ‘eenduidig, herkenbaar en wervend gaan communiceren over ‘Oss, stad met toekomst’. Wat willen we hiermee bereiken? Waarom is dit nodig? Wat wordt de	Met de communicatie rondom Oss, Stad met Toekomst willen we bereiken dat inwoners, medewerkers, bestuurders en partners hetzelfde toekomstbeeld herkennen en zich eraan verbinden. Een eenduidige en herkenbare communicatieaanpak helpt om één krachtig verhaal over de toekomst van Oss uit te dragen. Zo kunnen we inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en partners beter meenemen in de ontwikkelingen van de stad. Door zichtbaar te maken waar we samen aan werken, versterken we trots, betrokkenheid en begrip voor de keuzes die worden gemaakt. Tegelijkertijd laten we zien wat Oss aantrekkelijk maakt als plek om te wonen, werken, ondernemen en leven, zowel voor huidige als toekomstige inwoners en partners.

Vraag	Antwoord
boodschap? Wat is de doelgroep?	We hebben vijf communicatie ambities: 1. Herkenbare en consistente positionering Iedereen die communiceert over Oss, Stad met Toekomst gebruikt dezelfde kernboodschap, uitstraling en taal. 2. Actief intern ambassadeurschap Medewerkers, bestuurders en projectteams kennen het verhaal van Oss en dragen dit actief uit in hun werk en contacten. 3. Zichtbaarheid en betrokkenheid bij inwoners en jongeren Inwoners weten wat er gebeurt, begrijpen waarom keuzes worden gemaakt en voelen zich betrokken bij de ontwikkeling van hun stad. 4. Externe partners zijn medevertellers Partners vertellen vanuit hun eigen rol hetzelfde toekomstverhaal en versterken daarmee het bereik en de geloofwaardigheid. 5. Beter imago van Oss door verhalen en beleving Niet alleen plannen en projecten staan centraal, maar vooral de mensen, plekken en ervaringen die laten zien hoe Oss zich ontwikkelt. Onze doelgroepen zijn directe en indirecte stakeholders. Directe stakeholders: partners is uitvoering, lokale en regionale pers en media, huidige inwoners van Oss, Jeugd en jongeren in Oss, huidige ondernemers en organisaties en de interne organisatie. Indirecte stakeholders: stakeholders in of dicht rondom de gebiedsontwikkelingen en potentiële inwoners, professionals en bezoekers. De kernboodschap is: Oss bouwt aan een stad met toekomst: een stad die groeit, vernieuwt en investeert in leefbare buurten, sterke voorzieningen, economische kansen en verbinding tussen mensen. Dat doen we samen met inwoners, ondernemers en partners.
Oss wil meer gaan bouwen voor ouderen. Onder andere omdat dit de doorstroming bevorderd. Graag ontvangen we meer informatie over de woonwensen van deze doelgroep (koop of huur; laagbouw of appartement; dorp of stad). Graag onderbouwing met cijfers uit onderzoek.	Ouderen willen over het algemeen zo lang mogelijk zelfstandig wonen, bij voorkeur in hun vertrouwde omgeving. Wanneer zij verhuizen, is er belangstelling voor toegankelijke, gelijkvloerse woningen, met voorzieningen in de nabijheid. Dat betreft zowel huur- als koopwoningen en zowel appartementen als andere geschikte woonvormen. De voorkeuren verschillen naar leeftijd, inkomen, huidige woonsituatie en de kern waar men woont. Met de bouw van meer geschikte woningen wil Oss ouderen een passende woonkeuze bieden en daarmee ook de doorstroming bevorderen. De actuele verdeling van woonwensen naar koop/huur, woningtype en stad/kernen wordt aan de hand van het woningmarktonderzoek van Companen nader cijfermatig onderbouwd. De uitkomsten van dit onderzoek worden binnenkort met uw raad gedeeld.

Vraag	Antwoord
Op bladzijde 86 staat over de implementatie van de Wet goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur dat er voor de uitvoering nog geen budget beschikbaar is. Waarom is dit nog niet beschikbaar? Waarom doet het college geen voorstel daarvoor in de Programmabegroting? Hoeveel is er nodig?	Bij de programmabegroting 2024-2027 is besloten om de middelen, die we tot nu toe voor de Wet goed verhuurderschap hebben ontvangen via de meicirculaire 2023, in te zetten voor de handhaving op overbewoning. De Wet goed verhuurderschap en de Wet betaalbare huur brengen gemeentelijke taken mee voor onder meer toezicht op verhuurgedrag en huurprijsregels. Om vast te stellen hoeveel aanvullende middelen nodig zijn voor de uitvoering van de wet, moeten de omvang van de uitvoeringstaken en de benodigde structurele inzet worden bepaald. We zijn voornemens om in 2027 ervaring op te doen met de uitvoering van de wetten en inzicht te verkrijgen in benodigde middelen, om vervolgens in de begroting van 2028 met een voorstel te komen. Bestuurlijke besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden en wordt voorzien in Q4 2026/Q1 2027.
Er staat dat we extra aandacht gaan besteden aan de doelgroep jongeren en dat we daarvoor vernieuwende woonconcepten gaan stimuleren. Kunt u dit wat concreter maken? Graag wat voorbeelden van zulke woonconcepten.	Met vernieuwende woonconcepten bedoelen we woonvormen die jongeren en starters meer mogelijkheden bieden om betaalbaar en zelfstandig te wonen. Voorbeelden zijn compacte zelfstandige woningen en studio's, woningdelen, het splitsen van geschikte bestaande woningen en collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO). Ook kan worden gekeken naar kleinschalige en eventueel flexibele woonvormen. Welke mogelijkheden kansrijk zijn, hangt per locatie af van de aantoonbare woningbehoefte, betaalbaarheid en ruimtelijke en juridische randvoorwaarden. Deze mogelijkheden worden bij concrete initiatieven en gebiedsontwikkelingen beoordeeld; de voorbeelden betekenen niet dat er al projecten zijn besloten.
Bij mobiliteit lezen we al jaren dat een betere bereikbaarheid met de fiets nodig is. In de praktijk merken we daar weinig van. Kunt u aangeven wat de afgelopen jaren op dit gebied is bereikt?	• Realisatie fietsenstalling Grote Kerk (Koornstraat-Peperstraat) • Realisatie fietsenstalling TBL (in plaats van eerder locatie Oostwal) • Doortrekken snelfietsroute 's-Hertogenbosch_Oss naar Wijchen-Nijmegen>onlangs budget vrijgemaakt • Vaststellen Koers Fiets 2040, met uitvoering van Quick wins, onder andere verwijderen van overbodige paaltjes, plaatsen extra fietsenstallingen • In het kader van wijkmobiliteitsplannen worden verschillende maatregelen voor de fiets uitgevoerd (zie raadsvoorstel 15 oktober 2026) • Diverse fietsstimuleringsacties (fietsverlichting en 'een korte rit? Da's zo gefietst') • Bij diverse herinrichtingen van wegen krijgt de fiets een prominente plek: Fietsstraat Carmelietenstraat-Burgwal-Oostwal, vrijliggende fietspaden Hertogensingel, vrijliggend fietspad Noordelijke ontsluitingsweg. • En in het kader van het uitvoeringsprogramma Mobiliteit wordt nog voorbereid: nieuw fietspad langs de Maaskade en het realiseren van een goede fietsverbinding van Amsteleind naar het centrum, via de Amsteleindstraat.

Vraag	Antwoord
Waarop heeft het getal 25.659 actief woningzoekenden bij Mooiland betrekking? Graag uitleg. De toelichting eronder biedt geen duidelijkheid. Waarom worden bij Brabant Wonen en Mooiland ook in 2025 nog verschillende indicatoren gebruikt? Kunt u cijfers geven over de aantallen ná 1 mei 2025?	Het aantal van 25.659 betreft alle woningzoekenden die in 2025 minimaal één keer hebben gereageerd op een aangeboden woning in de gemeente Oss. Hieronder vallen ook woningzoekenden die buiten Oss wonen. Het betreft dus geen cijfer dat uitsluitend betrekking heeft op Mooiland of op inwoners van Oss. Sinds 15 mei 2024 bieden acht woningcorporaties, waaronder BrabantWonen en Mooiland, hun woningen gezamenlijk aan via Thuispoort. Hierdoor zijn gemeentebrede gegevens beschikbaar over actief woningzoekenden en reacties op aangeboden woningen. De indicatoren in de begroting dragen nog de namen van de afzonderlijke corporaties. De cijfers over 2025 hebben echter betrekking op de totale gemeente Oss. Hierdoor zijn ze niet rechtstreeks vergelijkbaar met de cijfers over voorgaande jaren. In de Programma-evaluatie 2025 zijn voor Oss de volgende cijfers gepubliceerd: • 25.659 actief woningzoekenden die minimaal één keer op een woning in Oss reageerden; • gemiddeld 843 reacties per aangeboden woning. Deze cijfers geven inzicht in de belangstelling voor sociale huurwoningen in Oss, maar kunnen niet rechtstreeks worden vertaald naar het aantal Osse huishoudens dat een woning zoekt. De indicatoren worden in de volgende begrotingscyclus verduidelijkt, zodat de cijfers gemeentebreed en volgens een eenduidige definitie worden gepresenteerd.
De Zuiderwaterlinie richt zich vooral op het bevorderen van het toerisme. Waarom staat deze post bij erfgoed en niet bij economie?	De Zuiderwaterlinie is een alliantie (netwerksamenwerking) met erfgoed als fundament. De Zuiderwaterlinie staat genoemd bij erfgoed omdat de Osse deelname inhoudelijk is gericht op het verhaal van water en inundatie, de vestingsteden Megen en Ravenstein, de Beerse Maas en de Lithse paden. De samenwerking verbindt verleden, heden en toekomst en ondersteunt activiteiten van het vrijwillige erfgoedveld. Promotie, routes en bezoekerseconomie zijn belangrijke effecten, maar de primaire beleidsinhoud en de gemeentelijke organisatorische inbedding liggen bij erfgoed. Uiteraard werken de beleidsvelden erfgoed en vrijetijdseconomie nauw samen.
De gemeente gaat fors investeren in uitbreiding van de ambtelijke capaciteit voor gebiedsontwikkelingen. In	De gemeente is op grond van de Omgevingswet verplicht om verhaalbare kosten op initiatiefnemers te verhalen. Bij gebiedsontwikkelingen verhaalt de gemeente kosten op ontwikkelaars via anterieure overeenkomsten of, indien nodig, via publiekrechtelijk kostenverhaal. De uitwerking van dit kostenverhaal hebben we in de Nota Kostenverhaal vastgelegd. Het gaat daarbij om het verhalen van kosten voor onder meer:

Vraag	Antwoord
hoeverre kunnen deze kosten worden verhaald op de projectontwikkelaars? Graag informatie over kosten die worden verhaald, kosten die niet worden verhaald, maar wél zouden kunnen worden verhaald en kosten die niet worden verhaald en ook niet kunnen worden verhaald.	• planvoorbereiding en planontwikkeling; • projectmanagement en ambtelijke begeleiding van de ontwikkeling; • onderzoeken (verkeer, milieu, geluid, bodem, ecologie e.d.); • opstellen en wijzigen van planologische besluiten; • kosten voor aanleg en inrichting van openbare ruimte en infrastructuur die aan het project zijn toe te rekenen. Een ander deel van de capaciteit voor Stadsontwikkeling richt zich op gemeentebrede taken, zoals stedelijk programmeren, de doorontwikkeling van de basisaanpak gebiedsontwikkeling, strategische afwegingen tussen gebieden en projecten, participatie en communicatie en de coördinatie tussen beleidsterreinen. Deze werkzaamheden dienen het algemene publieke belang en kunnen niet worden toegerekend aan één specifieke ontwikkeling. Daarom zijn deze kosten niet of slechts zeer beperkt verhaalbaar op individuele ontwikkelaars.
Waarom valt de afdracht voor bovenwijkse voorzieningen lager uit dan verwacht?	Alle grondexploitaties dragen bij aan de financiering van bovenwijkse (netwerk)voorzieningen. In de grondexploitatie Amsteleind zijn echter al enkele bovenwijkse (netwerk)investeringen, voor zover toerekenbaar aan deze ontwikkeling, rechtstreeks opgenomen. Het betreft hierbij de ontsluitingsweg Heihoeksingel en de onderdoorgang Heihoeksingel. Als daarnaast ook een afdracht voor bovenwijkse (netwerk)voorzieningen aan de reserve zou plaatsvinden, zou de grondexploitatie Amsteleind tweemaal bijdragen aan dezelfde voorzieningen: eenmaal via de rechtstreeks toegerekende investeringen en eenmaal via de afdracht. Om deze dubbeltelling te voorkomen, is de afdracht voor bovenwijkse (netwerk)voorzieningen voor de grondexploitatie Amsteleind gecorrigeerd.
Er is 1,3 miljoen extra nodig voor de Noordelijke Ontsluitingsweg vanwege kostenstijgingen. Maar op bladzijde 101 lezen we dat 495.000 euro vrijvalt uit de mobiliteitsgelden die waren bedoeld voor de Noordelijke Ontsluitingsweg. Waarom wordt dit geld niet gebruikt om het tekort deels te dekken?	Het bedrag van € 495.000 uit de mobiliteitsgelden is niet structureel beschikbaar als extra budget voor de Noordelijke Ontsluitingsweg. Vanaf 2029 is deze structurele begrotingsruimte, conform de besluitvorming bij de Programmabegroting 2023-2026, bestemd voor de dekking van de gemeentelijke spoorambities. Als dit bedrag vanaf 2029 wordt ingezet voor de Noordelijke Ontsluitingsweg komen we geld tekort om de spoorambities van € 125 miljoen te kunnen realiseren. We merken hierbij op dat het bedrag van € 495.000 tot en met 2028 als dekkingsmiddel is ingezet voor de investering in de Noordelijke Ontsluitingsweg.

<table>
<tr><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td>Op bladzijde 101 lezen we dat er weer 2,2 miljoen extra nodig is voor de uitvoering van de Omgevingswet. Die wet was bedoeld om alles eenvoudiger te maken. Tot nu toe vraagt het alleen maar meer ambtenaren. Hoe lang blijft deze uitwas nog doorgaan en wanneer kan de ambtelijke capaciteit daadwerkelijk worden verminderd?</td><td>De uitvoering van de Omgevingswet is structureel van aard en vraagt om blijvende versterking van de organisatie. We verwachten niet dat de Omgevingswet leidt tot vermindering van de capaciteit. Tot en met 2028 financieren we dit met legesopbrengsten en incidentele middelen. Vanaf 2029 zijn aanvullende structurele middelen nodig, waarvoor we o.a. via de VNG en met andere gemeenten blijven lobbyen bij het Rijk. We herijken uiterlijk in 2028 de financiële situatie voor de jaren daarna.</td></tr>
<tr><td>Kan een specificatie worden gegeven van de 234.000 euro subsidies die in 2027 worden verwacht voor verkeer?</td><td>Dit gaat om subsidies die wij verstrekken. Het bedrag is opgebouwd uit de volgende subsidieregelingen:

<table><tr><th>Regeling</th><th>Bedrag in €</th></tr><tr><td>Verkeer</td><td>234.217</td></tr><tr><td>R-1029 Subsidies Buurtbusverenigingen</td><td>7.079</td></tr><tr><td>R-15 Mobiliteit</td><td>7.773</td></tr><tr><td>R-188 Subsidie Stichting Wijkbus Oss</td><td>33.026</td></tr><tr><td>R-202 Subsidie Stichting de Maasveren</td><td>37.500</td></tr><tr><td>R-25 Verkeerseducatie</td><td>148.839</td></tr></table>
Zie hiervoor ook pagina 334 in de programmabegroting 2027-2030.

R-1029 betreft subsidie aan Buurtbusvereniging Groot Ravenstein, Buurtbusvereniging Maasdorpen, Buurtbusvereniging Oijen-Megen en Buurtbusvereniging Schaijk.
R-15 betreft budget voor het verstrekken van subsidie voor projecten op het gebied van beleidsontwikkeling mobiliteit
R-25 betreft Subsidie aan VVN afd. Maasland en subsidie voor Totally Trafic voor scholen</td></tr>
</table>

Vraag	Antwoord
Wij lezen al jaren dat een betere bereikbaarheid met de fiets nodig is en hebben gevraagd of u kunt u aangeven wat de afgelopen jaren op dit gebied is bereikt. In het antwoord verwijst u naar een heleboel plannen die (al jaren) in de pijplijn zitten. Onze vraag gaat echter over resultaten. Niet alleen van het huidige college, maar ook van het vorige college. Dus graag alsnog antwoord op onze vraag. Of is er behalve de twee fietsenstallingen en de Carmelietenstraat-Burgwal het afgelopen decennium niets bereikt om Oss beter bereikbaar te maken voor de fiets?	Het realiseren van veranderingen in de fysieke infrastructuur, bijvoorbeeld om de verkeersveiligheid of de bereikbaarheid voor de fietser te verbeteren, heeft tijd nodig. Voor doorfietsroutes zijn bijvoorbeeld financiële middelen nodig van meerdere overheden en voor de daadwerkelijke uitvoering is de ligging van bijvoorbeeld kabels en leidingen of de aanwezigheid van flora en fauna een factor. Desondanks is het de afgelopen jaren veel bereikt voor de fietser in de gemeente Oss. Naast de al genoemde resultaten in het eerder antwoord vullen wij de beantwoording aan met de volgende bereikte resultaten: Betere markering en dynamische verlichting fietspad Macharen-Oss. In Ussen en Mettegeupel zijn meerdere paaltjes op fietspaden weggehaald. Ter hoogte van Strand10 is een fietsoversteek gemaakt met betere verlichting en een drempel. De oversteekbaarheid van de Angelenweg voor fietsers is verbeterd door de aanleg van drempels en een aanpassing van de voorrangssituatie. De realisatie van dynamische verlichting op de Docfalaan. De fietsverbinding Lithoijen-Oss (Kennedybaan) is sterk verbeterd. Naast fysieke maatregelen is het ook belangrijk om in te zetten op gedragscampagnes en educatie. Daarom hebben we verkeersgedragscampagnes zoals de ‘kort ritje dás zo gefietst’ en de ‘licht aan, bon van de baan’ uitgevoerd. Daarnaast het jaarlijks inzetten op verkeers- educatie in samenwerking met VVN en het inzetten op bijvoorbeeld valpreventie.

Vraag	Antwoord
Programma 5. Economie	
Wat betreft de Uitvoeringsagenda Osse Polders: sluit deze aan bij de richtlijnen zoals deze door de provincie zijn aangegeven? En binnen het kader van een gesloten landbouwkring is er een pilot Groen Gas uit mestverwerking geweest. Weet u of deze uitkomsten worden meegenomen in de Uitvoeringsagenda Osse Polders?	De provincie zet in op een economisch toekomstbestendige landbouw, gesloten mineralenkringlopen, doelsturing en een integrale aanpak voor de Osse polder waarin landbouw, bodem, water, natuur, gezondheid en klimaat in samenhang worden bezien. De gemeente faciliteert agrariërs bij het ontwikkelen en toepassen van maatregelen waarmee aantoonbare resultaten worden bereikt, met behoud van een gezonde bedrijfsvoering. De uitvoeringsagenda vervangt daarbij niet de geldende wet- en regelgeving. Concrete initiatieven moeten blijven voldoen aan de ruimtelijke, juridische en milieutechnische kaders van Rijk en provincie. Wat betreft groengas: in de uitvoeringsagenda is hiervoor een afzonderlijke actielijn 'energie en mestverwaarding' opgenomen. Deze richt zich op lokale mestvergisting, productie van hernieuwbare energie, betere benutting van nutriënten en het sluiten van kringlopen. Op basis van de verkenning wordt toegewerkt naar een uitvoerbaar projectvoorstel.
Welke erfpachtsgronden worden verkocht en aan wie en waarom? (117)	We hebben een aantal percelen verkocht aan de erfpachters op hun eigen verzoek. In erfpachtsovereenkomsten is opgenomen dat erfpachters het recht hebben om te kopen. Daar kunnen zij een verzoek toe indienen en voeren wij dit in principe uit. Welke percelen het betreft geven we vanwege privacy niet weer.
Hoeveel geld is nodig om het openbare strand bij de Lithse Ham aantrekkelijker te maken? Waarom is er niets begroot?	Dat is nog niet bekend. De kostenraming wordt gemaakt op basis van het definitieve ontwerp. Deze kosten leggen we later aan u voor.
Bij de indicatoren ontbreken de cijfers voor 2025 over verkooppunten en winkeloppervlakte. Waarom ontbreken deze cijfers? Wanneer komen ze beschikbaar?	Deze informatie werd aangeleverd door het Centrummanagement Oss (CMO). Voor 2025 heeft het CMO deze cijfers recent beschikbaar gesteld:

Vraag	Antwoord
	Bezettingsoverzicht centrum Oss - december 2025 cat. straat panden: aantal leeg % schil 01. Berghemseweg 6 1 16,7 02. Boterstraat 2 0 0,0 03. Burchtplein 6 0 0,0 05. Burgwal - b 11 2 18,2 06. Carmelietenstraat 3 0 0,0 07. Eikenboomgaard 6 0 0,0 08. Galerij 12 1 8,3 09. Gengske 1 0 0,0 10. Heschepad 9 0 0,0 13. Hooghuistraat 19 3 15,8 14. Houtstraat 10 3 30,0 15. Kazerne Klaphekken 11 3 27,3 17. Kerkstraat - b 6 0 0,0 19. Kruisstraat - b 33 4 12,1 21. Molenstraat - b 10 0 0,0 22. Monsterstraat 1 0 0,0 23. Nieuwstraat 5 0 0,0 24. Oostwal 11 2 18,2 26. Schakel 9 3 33,3 28. Varkensmarkt 3 0 0,0 31. Walstraat - b 15 0 0,0 totaal schil 189 22 11,6
Geld dat is bestemd voor het baggeren van de haven wordt nu bestemd voor het baggeren van 'recreatieve watergebieden'. Welke gebieden worden bedoeld? En past dit binnen de doelstellingen van de reserve Baggeren haven?	De recreatieve watergebieden zijn: • Recreatieve haven Lith en Ravenstein. • Watergebied "De Lithse Ham" • Watergebied "Oude Maas Lithoijen" Dit is passend binnen de doelstellingen van de reserve Baggeren haven. Daarin staat deze passage: *Nota reserve baggeren haven (742049)* *In 2020 zijn er onverwachte ondieptes in de haven van Oss, het Burgemeester Delenkanaal, de Oude Maasarm en de Lithse Ham geconstateerd.* *Daarnaast blijkt de kleilaag op plaatsen geërodeerd en heeft deze nadere inspectie en reparatie nodig.* *We willen de haven en het kanaal in een staat van onderhoud brengen zodat de havenbedrijven en de beroepsvaart op een economische, ecologische en veilige manier in de haven en het kanaal kan werken.* *Dit geldt ook voor de watergebieden waarbij het hier niet alleen om werken maar aanvullend ook om recreëren gaat.* De laatste zin geeft ook aan dat dit past binnen de besteding van deze reserve.

Vraag	Antwoord
Als de gemeentelijke organisatie een inschatting zou moeten maken met de tot nu toe opgedane kennis, wat gaat een verlenging van de Osse zomerkermis van 7 naar 9 of 10 dagen per 2028 kosten? Graag een specificatie per post van de te verwachten kosten.	Zoals ook in eerdere raadsinformatiebrieven is gedeeld, is er voor een succesvolle verlenging méér nodig dan alleen de attracties enkele dagen langer te laten staan. Dergelijke randvoorwaarden hebben in de uitwerking ook financiële gevolgen. Dat komt bovenop de extra benodigde structurele organisatiekosten (denk aan langere beveiliging, cameratoezicht, verkeersmaatregelen, promotie & communicatie etc.). We kunnen nu nog geen voorschot nemen op de informatievoorziening over dit deel van de uitwerking van de kermismotie. Alle informatie komt zodra mogelijk, in zijn geheel naar uw raad.
Uitvoeringsagenda Landbouw Op p. 111 staat: "We verkennen welke ruimtelijke instrumenten en behoudsregels nodig en mogelijk zijn om concurrerende of ongewenste functies op agrarische gronden zorgvuldig te wegen en waar nodig te beperken." Welke instrumenten en regels worden verkend? Welke functies worden hiermee beperkt? Voor het datadashboard worden gegevens verzameld over onder meer emissies en waterkwaliteit (111). Moeten agrariërs deze gegevens zelf aanleveren? Zo ja, is dat vrijwillig of verplicht? Komen er in 2027-2030 voor agrarische bedrijven nieuwe gemeentelijke regels,	P 111: Het betreft het verkennen van juridische instrumenten die, indien mogelijk of noodzakelijk, opgenomen worden in het omgevingsplan. De achtergrond van deze maatregel is dat water en bodemkwaliteit beschermd worden en vruchtbare landbouwgrond behouden blijft voor voedselproductie. Datadashboard: het datadashboard dient als monitor voor de stand van zaken wat betreft de ontwikkeling van de landbouw en daarmee samenhangende indicatoren. Het dashboard wordt opgebouwd met openbaar beschikbare data, boeren hoeven dus niks aan te leveren. Nee, we zijn niet van voornemens nieuwe regels of vergunningvoorschriften te formuleren. Menskracht en verdeling van middelen: de € 390.000 is als volgt verdeelt, aangevuld met bestaand budget van € 80.000 per jaar voor agrarische ontwikkeling: Actielijn 1: € 100.000 voor verkennen ruimtelijke instrumenten t.b.v. behoud agrarische gronden; middelen worden aangewend voor juridische ondersteuning. Actielijn 2: € 360.000 ondersteunen van agrariërs en aanjagen projecten Actielijn 3: € 60.000 voor communicatie Actielijn 4: € 100.000 ten behoeve onderzoek naar mestkringloop Actielijn 5: € 55.000 voor datadashboard. Nee, er is geen aanpak om regeldruk te verminderen voor ondernemers. Nee, er is niet in kaart gebracht welke regels en verplichtingen er voor agrarische bedrijven gelden, we verwijzen hiervoor naar de bestaande omgevingsplannen, verordeningen en vergunningsregels.

Vraag	Antwoord
voorschriften of vergunningsplichten? Zo ja, welke? Bij drie landbouwactiviteiten staat: "Voor deze activiteit hebben we menskracht en middelen nodig, die nu nog niet zijn voorzien" (111). Om hoeveel fte en welk bedrag gaat het? Hoe wordt de € 390.000 voor de Uitvoeringsagenda Landbouw (116) verdeeld over de vijf actielijnen? Hoeveel daarvan gaat naar ambtelijke inzet en externe advisering, en hoeveel komt rechtstreeks bij agrariërs terecht? Heeft de gemeente een aanpak om de regeldruk voor ondernemers te verminderen? Zo ja, vallen agrarische ondernemers daaronder? Is in kaart gebracht welke gemeentelijke regels en verplichtingen nu al gelden voor agrarische bedrijven in Oss? Zo ja, kunt u dat overzicht toesturen?	

Vraag	Antwoord
Programma 6. Energie, klimaat en openbare ruimte	
Op 6 juli is bij de kaderbrief onze motie - Pilot lokale energiesystemen aangenomen. Dit zou moeten landen in de programmabegroting. Ik kan de uitvoering, of de motie zelf, echter niet terugvinden in de programmabegroting. Kunt u me vertellen of deze motie is uitgevoerd?	We zijn op dit moment bezig met uitvoering geven aan de motie. We verwachten op dit moment dat we in Q1/2027 meer kunnen delen. We koppelen de uitvoering van de motie aan een bredere beleidsontwikkeling, waarover later meer.
Er wordt gesproken over stedelijke landschapsparken. Kunt u meer duidelijkheid verschaffen over de kenmerken van zulke parken? En is er sprake van dat het Noorderpark ook hieronder zou vallen?	Stedelijke landschapsparken verbinden stad en landschap en combineren groen-blauwe verbindingen, natuur, klimaatadaptatie, recreatie en gezondheid. Het Noorderpark maakt geen onderdeel uit van de Stedelijke landschapsparken.
Kunt u exact schetsen wat de Osse gemeente in 2027 gaat doen om de energiearmoede te bestrijden? Wat zijn precies de inkomensgrenzen die worden gehanteerd? Wordt daarbij ook naar vermogen gekeken? Hoeveel Osse gezinnen kennen energiearmoede? Worden gezinnen direct financieel	• Van 4 januari tot en met 7 mei 2027 gaat het noodfonds energie weer open. Deze is ook toegankelijk voor inwoners van de gemeente Oss. In tegenstelling tot eerdere jaren geldt er géén op=op, wat een verbetering is. Alle benodigde informatie die nodig is voor een aanvraag is vanaf 1 december te vinden op Tijdelijk Noodfonds Energie. Dit is het compensatiemiddel van de Rijksoverheid voor de hoge energieprijzen, die de facto de Eenmalige Energietoeslag (via categoriale bijzondere bijstand) uit 2022 en 2023 vervangt. • Momenteel wordt er voor de gemeente Oss een subsidieregeling uitgewerkt waar koopwoningeigenaren met energiearmoede gebruik van kunnen maken. Zij kunnen aanspraak maken op een subsidiebedrag van maximaal €3.000,- voor het uitvoeren van een grote isolatiemaatregel. Dit bedrag is veelal toereikend om bijv. kosteloos de spouwmuur te isoleren. In aanmerking komen koopwoningeigenaren met een woning van vóór 1995 en een inkomen van de eigenaar-bewoner lager dan 130% van het sociaal minimum. Hierbij wordt niet naar het vermogen gekeken. Aanvullend is er voor de groep met de zwaarste energie armoede budget beschikbaar gesteld om kosteloos te isoleren.

Vraag	Antwoord
gecompenseerd? Zo ja op welke wijze?	Dit betreft eigenaren met een grondgebonden koopwoning, met een inkomen < 120% van de bijstandsnorm, bouwjaar van vóór 1995 met energielabel D,E,F,G of onbekend. Bij voorkeur gecombineerd met een ontzorgingsaanpak. • Een groot deel van de gezinnen met energiearmoede woont in een woningcorporatiewoning. De woningcorporaties zijn op grote schaal hun woningvoorraad aan het verduurzamen. Daarnaast loopt er momenteel een pilot i.s.m. BrabantWonen en Kemkens om het verwarmingssysteem waterzijdig in te regelen gelijktijdig met het vervangen van de cv-ketel. Dit waterzijdig inregelen zorgt voor een betere verdeling van de warmte over de woning en een lager gasverbruik. Bij een succesvolle pilot wordt deze werkwijze vanaf 2027 de standaard voor BrabantWonen bij het vervangen van een cv-ketel voor een nieuwe cv-ketel. • Het is niet exact bekend hoeveel Osse gezinnen energiearmoede kennen. TNO heeft hier wel onderzoek naar gedaan, maar inzicht op adresniveau ontbreekt. Wel is er een zogeheten energiearmoede kaart. Deze werkt momenteel helaas niet Energiearmoede voorkomen | TNO. De belangrijkste kenmerken van huishoudens in energiearmoede in de gemeente Oss zijn: - Om de doelgroep in absolute aantallen in beeld te krijgen heeft TNO gekeken naar de combinatie laag inkomen, hoge energierekening en/of lage energetische kwaliteit. In de gemeente Oss was er in 2024 bij 5,4% sprake van energiearmoede volgens deze definitie. Absoluut gaat het over ca. 2.060 huishoudens. De aantallen zijn geen vast gegeven en fluctueren jaarlijks. Daarnaast worden de aantallen ook niet op adresniveau vrijgegeven om privacy redenen. o Eigendom: 75% woningcorporatie, 15% overig huur, 10% koopwoning. o Inkomensbron: 30% bijstand/sociale voorziening, 20% werk of onderneming, 30% pensioen, 15% uitkering werkeloosheid/ziekte. o Bouwjaar: 15% 1900-1950, 50% 1950-1975, 25% 1975-1990, 5% 1990-2000, 5% 2000-2010, 5% 2010-2025. o Type woning: 35% meergezinswoning, 30% tussenwoning, 20% hoekwoning, 10% twee-onder-een-kap, 5% vrijstaand. o Huishoudsamenstelling: 65% éénpersoonshuishouden, 15% één ouder, 10% koppel met kind, 15% koppel zonder kind.
Welke mogelijkheden heeft de gemeente om huishoudens met een laag inkomen en een hoge energierekening	• De gemeentelijke ondersteuning en regelingen voor inwoners met een laag inkomen kunnen ook relevant zijn voor inwoners met een laag inkomen en hoge energierekening Regelingen bij laag inkomen - Gemeente Oss - De gemeente heeft momenteel nog ca. EUR 2 mln ter beschikking om huishoudens met energiearmoede te ondersteunen. Deze middelen worden ingezet op isolatie en energiebesparende maatregelen. Deze beschikbare

Vraag	Antwoord
rechtstreeks te ondersteunen, naast isolatie en energiebesparende maatregelen? Welke belemmeringen bestaan hiervoor binnen de huidige rijksregelingen? Welke bedragen heeft de gemeente ter beschikking om energiearmoede te bestrijden?	middelen mogen niet ingezet worden voor inkomenscompensatie Veelgestelde vragen | Home | Volkshuisvesting Nederland
Op bladzijde 122 staat dat voor het tegengaan van netcongestie op bedrijventerreinen subsidiekansen zijn, maar dat nog geen budget voor cofinanciering en uitvoeringscapaciteit is gereserveerd. Kunt u toelichten waarom niet?	Voor het verduurzamen van bedrijventerreinen hebben we ingestoken op bestaande en de reeds bekende nieuw te verkrijgen subsidies en daarbij benodigde cofinanciering van de gemeente. Ook hebben we gekeken naar huidige capaciteit en wat we denken nog nodig te hebben aan capaciteit. Er is nog geen beleid of beleidsadviseur zakelijke energie. Dus voor eventuele andere trajecten is nog geen cofinanciering en/of uitvoeringscapaciteit gereserveerd.
Bij de paragraaf openbare ruimte staat dat we 'specifiek aandacht hebben voor groepen die aantoonbaar onveiligheid ervaren , waaronder vrouwen en meisjes'. Verderop bij de plannen lezen we er niets meer over. Kunt u uitleggen hoe u deze 'specifieke aandacht' om gaat zetten in concrete activiteiten?	Het thema sociale veiligheid krijgt een plek in de actualisatie van de Visie openbare ruimte en de LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte). Bij toekomstige herinrichtingen en ontwikkelprojecten besteden we bij het ontwerpen en de inrichting aandacht aan sociale veiligheid. Denk aan het slim inzetten van verlichting, overzichtelijkheid en voorkeurs routes voor een betere sociale controle. Daarnaast hebben we ons reguliere meldsysteem (de app "zo gemeld" of via de website www.oss.nl) waarna we elke melding beoordelen of er fysieke maatregelen nodig zijn in de openbare ruimte of dat handhaving nodig is. Ook in beleidsnota's (Koers fiets, Openbare verlichting) heeft sociale veiligheid een plek. Dit krijgt o.a. uitwerking in de wijkmobiliteitsplannen en diverse projecten in de openbare ruimte.

Vraag	Antwoord
Wordt in de herijking van de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte ook aandacht besteed aan het tegengaan van (gevoelens van) onveiligheid, bijvoorbeeld bij vrouwen en meisjes, of door steeds hogere snelheden van bepaalde categorieën verkeersdeelnemers op fietspaden?	Het thema sociale veiligheid krijgt een plek in de actualisatie van de Visie openbare ruimte en de LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte). Hogere snelheden van bepaalde categorieën verkeersdeelnemers op fietspaden is niet iets wat thuishoort in de LIOR, dat moet meegenomen worden in de ontwerprichtlijnen. Daarvoor maken we gebruik van de (landelijke) richtlijnen van het kennisplatform CROW. Daarnaast is de handhaving op de snelheid van verkeersdeelnemers een taak van de politie.
Er komt in 2027 een Actieplan waterkwaliteit om te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water. Bent u op de hoogte van het feit dat de Kaderrichtlijn Water in 2000 al is ingegaan en dat de maatregelen in 2027 gereed moeten zijn? Waarom komt u nu pas met een actieplan? En waarom heeft u voor 2027 geen budget gereserveerd? Voldoen Oss eind 2027 aan de doelstellingen van de KRW? Of blijven we in gebreke? Wat zijn de consequenties?	Uiterlijk aan het einde van de derde planperiode van 2021-2027 moeten maatregelen om de doelen te halen zijn uitgevoerd. We hebben als overheden (KRW-maatregelen nemen we als gemeente, waterschap, provincie en Rijk) doorlopend maatregelen genomen, echter zien we dat de deadline dichterbij komt en "we" nog niet voldoen. Dit is overigens niet alleen in Oss het geval, maar in de wateren van vrijwel heel Nederland. Schoon water is waardevol en wij vinden het daarom gepast om een gemeentelijk actieplan op te stellen, waarbij we samen met andere partijen acties uitvoeren. Onder aanvoering van de provincie Noord-Brabant en waterschap Aa en Maas is in 2025 een KRW-impulsprogramma gestart, wat mede aanleiding is voor het actieplan. In het actieplan worden maatregelen genoemd en gescoord op o.a. effectiviteit en kosten. De precieze financiële middelen die nodig zijn, zijn nu dus nog niet bekend.

Vraag	Antwoord
Voor het behoud van bakenbomen dragen rijk en provincie 75% van de kosten en de gemeente Oss 25%. Heeft deze verdeling betrekking op het Osse traject of het hele traject langs de Maas?	Op verzoek van de regio heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat in 2024 ingestemd met behoud, herplant en beheer van de Bakenbomenstructuur. Het beheer wordt echter niet opgenomen in het reguliere beheer van Rijkswaterstaat, waardoor regionale samenwerking noodzakelijk is. Met de samenwerkingsovereenkomst worden behoud en beheerkosten voor de komende 100 jaar geregeld, waarbij het Rijk 50% van de kosten draagt, de provincies 25% en de gemeenten de resterende 25%. Deze volgende verdeling geldt voor het hele traject van de bakenbomen. Het Rijk draagt 2,34 miljoen bij, de provincies leggen hier €1,17 miljoen bij. De 13 gemeenten waar bakenbomen in staan leveren de overige €1,17 miljoen, naar rato van het aantal bomen. Voor de gemeente Oss ligt de bijdrage tussen €200.000-€250.000, vandaar dat in deze programmabegroting €250.000 is opgenomen voor 2027.
Voor de aansluiting van Nieuw-Zevenbergen aan de N329 wordt gewacht op een bijdrage van Bernheze en Maashorst. Gaan die gemeenten dit in het komende begrotingsjaar regelen?	Gemeente Maashorst zal het definitieve akkoord op de financiële bijdrage ambtelijk afdoen en verwacht dit op korte termijn via een schriftelijke bevestiging aan ons toe te kunnen sturen. Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Bernheze dient hiervoor een voorstel voor de gemeenteraad te agenderen. De verwachting is dat het voorstel in de decembervergadering van de gemeenteraad zal worden besproken.
Een deel van het budget voor de uitvoering van de ecologische verbinding Herperduin – Keent wordt doorgeschoven naar 2027. Waarom is het project vertraagd?	Samen met de gebiedspartners werken we aan een koersdocument met een aanpak voor deze gebiedsontwikkeling. De start van de verkenning heeft meer tijd gevraagd dan voorzien in de interne voorbereiding en afstemming rondom de inzet van externe ondersteuning. Daarnaast blijkt de zorgvuldige uitwerking van de verkenning meer tijd te vergen dan vooraf voorzien.
Voorheen had de provincie een aantrekkelijke subsidieregeling voor ecologische verbindingszones. Wordt deze benut voor Herperduin – Keent?	Dit is nog niet bekend. Binnen de verbinding Herperduin-Keent heeft de provincie nu geen openstaande opgaven voor ecologische verbindingszones. Dit is een randvoorwaarde om in aanmerking te komen voor deze specifieke subsidie. Tegelijkertijd zijn wij wel in gesprek met de provincie over de landschapsverbinding Herperduin Keent en denkt zij mee over financieringsmogelijkheden door de provincie. Ook de mogelijkheid om Herperduin-Keent in de toekomst wel weer aan te merken als ecologische verbindingszone wordt hierbij besproken als optie.

<table>
<tr><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td>Er is 384.000 euro meer nodig voor inzamel- en verwerkingskosten van afval. Kunt u dit specificeren?</td><td>Hogere verwerkingskosten voor de huis aan huis inzameling, doordat de verwerkingsprijzen gestegen zijn als gevolg van contractuele indexering, hogere brandstoftarieven en de verhoging van milieubelastingen welke opgelegd zijn door de rijksoverheid (€ 133.000).
Met betrekking tot de inzamelkosten voor de huis aan huis inzameling, maken we vanaf 1 januari 2027 geen gebruik meer voor het inzamelen van diverse grondstoffen door derden. Denk hierbij aan papier, glas en textiel. De inzameling wordt uitgevoerd door de eigen inzameldienst van de gemeente Oss (-€ 26.000).
Hogere verwerkingskosten voor het Duurzaamheidsplein, doordat de verwerkingsprijzen gestegen zijn als gevolg van contractuele indexering, hogere brandstoftarieven en de verhoging van milieubelastingen welke opgelegd zijn door de rijksoverheid. En er komt nog een extra verhoging bij voor het Duurzaamheidsplein in verband met de afvoer en verwerking van lachgasflessen die worden ingeleverd of worden gevonden in de openbare ruimte en door erkende verwerker moeten worden vernietigd (€ 277.000).</td></tr>
<tr><td>Kunt u aangeven wat het concrete bereik is van de aanpak van energiearmoede in Oss? Een overzicht van het aantal gezinnen wat bereikt is tot op heden? Dit uitgesplitst naar energiecoaches, klusbus, kleine energiebesparende maatregelen en daadwerkelijk uitgevoerde isolatie bij woningen.</td><td>De aantallen huishoudens die bereikt worden verantwoorden wij in de verantwoording van de besteding van de SPUK Energie armoede aan het rijk. Hierbij worden de volgende indicatoren onderscheiden:
<table>
<tr><th>Indicator</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th><th>2025</th></tr>
<tr><td colspan="5">Aantal huishoudens</td></tr>
<tr><td>Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening</td><td>326</td><td>1159</td><td>764</td><td></td></tr>
<tr><td>Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening</td><td>75</td><td>574</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Het aantal huishoudens dat ondersteuning heeft gekregen (bijvoorbeeld via advies aan huis) in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor de specifieke woning, waarmee de bewoner direct zijn/haar energiegebruik heeft kunnen verminderen</td><td>19</td><td>1637</td><td></td><td></td></tr>
</table></td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td></td><td>
<table>
<tr><td colspan="5">Uitgevoerde maatregelen</td></tr>
<tr><td>Het aantal gasbesparende maatregelen (waaronder radiatorfolie en tochtstrips)</td><td>976</td><td>4209</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (waaronder LED-lampen)</td><td>1911</td><td>3812</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (waaronder vervanging van koelkasten, wasmachines e.d.)</td><td></td><td>181</td><td>764</td><td></td></tr>
<tr><td>Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging van energieverbruik/energierekening tot gevolg</td><td></td><td>1637</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Het aantal overige energierekeningverlagende maatregelen</td><td>13</td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Wat zijn de wettelijke mogelijkheden om in Oss in 2027 alle gezinnen met een inkomen tot 120% van het minimum een generieke energietoeslag te geven in verband met de sterk stijgende energieprijzen. Vergelijkbaar met de landelijke regeling uit 2022-2023?</td><td>Van 4 januari tot en met 7 mei 2027 gaat het noodfonds energie weer open. Deze is ook toegankelijk voor inwoners van de gemeente Oss. In tegenstelling tot eerdere jaren geldt er géén op=op, wat een verbetering is. Alle benodigde informatie die nodig is voor een aanvraag is vanaf 1 december te vinden op Tijdelijk Noodfonds Energie. Dit is het compensatiemiddel van de Rijksoverheid voor de hoge energieprijzen, die de facto de Eenmalige Energietoeslag (via categoriale bijzondere bijstand) uit 2022 en 2023 vervangt.
‘Het is aan het college niet toegestaan om opnieuw een energietoeslag in dezelfde vorm als die van 2022/2023 toe te kennen. Dat gebeurde indertijd op grond van artikel 35 lid 4 Participatiewet. De categoriale bijzondere bijstand is door de landelijk wetgever beperkt tot specifieke kostensoorten (zoals de collectieve zorgverzekering). Voor de Energietoeslag 2022/2023 heeft de landelijk wetgever art. 35 lid 4 toegevoegd zodat gemeenten deze toeslag konden verstrekken voor die jaren. Voor 2027 is geen bepaling opgenomen om een categoriale bijzondere bijstand (energietoeslag) 2027 mogelijk te maken.’

De lokale energie armoede middelen mogen niet worden ingezet voor een generieke energietoeslag, maar alleen gebruikt worden voor energiebesparing en isolatie.</td></tr>
</table>

Vraag	Antwoord
Is het college van plan om één bomenbeleid op te stellen?	Zoals te lezen in de programmabegroting gaan we in 2027 aan de slag met het omgevingsprogramma stedelijk groen, waarmee we ook uitvoering gaan geven aan de natuurherstelverordening. Hoe om te gaan met bestaande bomen in stedelijk gebied, komt daarmee in dit beleid terug. Of het college aanvullend van plan is om het bestaande bomenbeleid te actualiseren beschouwen we als een politieke vraag.
Gaat het college na de uitvoering van de motie: "Onderzoek en voorstel aanpak sociale veiligheid voor vrouwen in de openbare ruimte" inventariseren welke plekken nog meer door vrouwen en meisjes als onveilig wordt ervaren en deze plekken ook aanpakken? Zo ja, waar kan ik precies die plannen binnen de begroting vinden? Zo nee, waarom niet?	In de actualisatie van de Visie openbare ruimte en de LIOR (Leidraad inrichting openbare ruimte) krijgt sociale veiligheid voor vrouwen (maar eigenlijk voor iedereen) een plek. Hierbij betrekken we onder andere de inventarisatie van de plekken die al bekend zijn, meldingen die zijn gedaan, inventarisatie vanuit de boa's en hulpdiensten en de wijk- en dorpsraden. Hiermee krijgen we een beeld van het soort plekken en routes die als onveilig worden ervaren en daarmee een duiding op wat er beter of anders moet in de inrichting van dit soort plekken en routes. Overigens gaat het bij sociale veiligheid niet alleen om de inrichting van de openbare ruimte of verlichting. Het gaat ook om een gevoel van onveiligheid die wordt ervaren ten gevolge van bijvoorbeeld dealen, hangjeugd of verwarde personen.
Wordt de raad geïnformeerd op welke plekken het nieuwe maaibeleid van ecologisch naar intensief gaat?	Op dit moment zijn we een extra inventarisatie ronde aan het doen voor geschikte locaties om van ecologisch naar intensief maaibeleid te gaan. We kijken daarbij naar sociale veiligheid en verkeersveiligheid. Als de wens er is kunnen we t.z.t. deze locaties via de Portefeuillehouder delen met de raad.

<table>
<tr><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td>U schrijft dat de gemeente momenteel nog circa 2 miljoen euro ter beschikking heeft om huishoudens met energiearmoede te ondersteunen. Sinds wanneer is dit budget beschikbaar? Waarom heeft u dit geld niet eerder uitgegeven? Dan hadden een heleboel huishoudens daar de komende dure winter profijt van gehad.</td><td>De gemeente heeft vanaf 2022 middelen ontvangen voor de aanpak van energie armoede. Hiervan resteerde in februari 2026 nog circa 1,8 mln. Samen met de toegekende middelen voor 2025 en 2026 bedraagt dit circa 2 mln. De besteding van deze middelen is als volgt begroot:

<table>
<tr><th>*€1.000</th><th>budget 2026</th><th>budget 2027</th><th>Totaal</th></tr>
<tr><td>Subsidie doelgroep 1 binnen MCO</td><td>450</td><td>450</td><td>900</td></tr>
<tr><td>Project waterzijdig inregelen BrabantWonen-Kemkens</td><td>150</td><td>0</td><td>150</td></tr>
<tr><td>Extra subsidie energiearmoede aanvullend op MCO. Uitgangspunt 60% conversie en maximale subsidie per woning</td><td>400</td><td>400</td><td>800</td></tr>
<tr><td>Duurzaamheidsmakelaars</td><td>40</td><td>40</td><td>80</td></tr>
<tr><td>Onvoorzien</td><td>34</td><td>34</td><td>67</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>1.074</td><td>924</td><td>1.997</td></tr>
</table>

Een groot deel van de middelen is gereserveerd voor subsidie van de doelgroep met (risico op) energie armoede binnen de ontzorgingsaanpak isolatie (MCO). Deze middelen zijn nog niet besteed. Dat komt doordat de uitvoering op dit moment vertraging heeft. Daarbij speelt een lopende kwestie met de betrokken externe ontzorgende partij. Dit heeft invloed op het tempo van de uitvoering. Wij hopen op korte termijn tot een oplossing te komen.

Het project waterzijdig inregelen is in uitvoering en deze middelen zijn besteed door middel van het verstrekken van een subsidie aan Brabant Wonen.

Er is voor gekozen om een duurzaamheidsmakelaar (ondersteuner energiebesparing) in eigen dienst te nemen waardoor de kosten hiervoor niet meer bekostigd hoeven worden vanuit de middelen voor de aanpak energie armoede. We bekijken op dit moment hoe we dit budget het meest effectief kunnen inzetten voor aanvullende specifieke ondersteuning van inwoners die te maken hebben met energie armoede.</td></tr>
</table>

Vraag	Antwoord
U schrijft dat in 2025 een impulsprogramma is gestart om te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). De deadline voor de KRW is eind 2027. Dan moeten alle maatregelen gerealiseerd zijn. Het verbaast ons dat u geen geld heeft opgenomen in de begroting en kennelijk ook niet weet wat u gaat doen. Aan wat voor maatregelen moeten we denken? Lukt het om ze in 2027 gerealiseerd te krijgen?	We werken al jarenlang aan zaken die de waterkwaliteit verbeteren, zoals rondom de gemeentelijke riolering, groenbeheer en oppervlaktewaterbeheer. De keuzes voor nieuwe maatregelen zijn nog niet gemaakt. We hebben wel al verschillende maatregelen in beeld. Denk (o.a.) aan maatregelen als het vergemakkelijken van monsterafnames bij bedrijfsbezoeken ihkv toezicht en handhaving; afkoppelen van hemelwater van de gemengde riolering versnellen; natuurvriendelijke oevers aanleggen bij en baggeren van gemeentelijk oppervlaktewater; het informeren van particulieren; het steviger ontmoedigen van uitlogende materialen. De mogelijke maatregelen verschillen flink in kosten en sommige kunnen snel worden uitgevoerd, andere minder snel. We zetten er ons voor in om in 2027 in ieder geval te beginnen aan de maatregelen. We gaan er van uit dat het doelbereik daarmee dichterbij komt, maar waarschijnlijk is ook na 2027 onze inzet nog nodig.
in 2025 bleek dat het eens per 3 weken ophalen van de restafvalcontainer in Oss €105.000 extra kosten ten opzichte van eens per 4 weken? Wat zouden deze extra kosten in dezelfde situatie vandaag de dag bedragen?	Deze kosten zouden vandaag de dag hoger zijn, omdat Tractiekosten (diesel, onderhoud, enz.) en personeelskosten blijven stijgen.
Ten eerste vroeg ik me af wat de huidige staat is van het Groenfonds? Hoeveel geld zit hier momenteel in?	Het groenfonds is een reserve (Groenfonds landelijk gebied). We verwijzen voor de staat van het groenfonds, het beleidsdoel en het meerjarenverloop van deze reserve naar de nota reserves 2026 (pagina 88) die voorligt tegelijkertijd met de programmabegroting 2027-2030.

Vraag	Antwoord
Totale uitgaven klimaat en energie Wat zijn de totale gemeentelijke uitgaven voor klimaat, energietransitie en verduurzaming per jaar over 2027-2030? Welk deel daarvan wordt betaald uit eigen middelen, en welk deel uit rijks- of provinciale bijdragen?	De kosten voor klimaat, energie en duurzaamheid vallen hoofdzakelijk in de producten 'klimaat' en 'energie' binnen programma 6. Kosten voor eventuele verduurzaming van gebouwen/projecten/etc zijn opgenomen in diverse programma's omdat ze deel uitmaken van de projecten zelf. De totale kosten voor de producten energie en klimaat zijn te vinden in bijlage 6. Hierna geven we een samenvatting van deze 2 producten: Bedragen x € 1.000

Producten	**2026**		**2027**		**2028**		**2029**		**2030**	
	Lasten	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
Energie										
Lasten & baten	4.539	-2.527	5.191	-2.303	4.794	-1.952	6.025	-3.889	2.258	-60
Mutaties reserves	94	-150	480	-828	31	-757	31	0	0	0
Saldo	***4.445***	***-2.377***	***4.711***	***-1.475***	***4.763***	***-1.195***	***5.994***	***-3.889***	***2.258***	***-60***
Klimaat										
Lasten & baten	2.012	-70	2.932	-198	2.093	0	1.647	0	1.497	0
Mutaties reserves	0	-785	0	-1.134	0	-596	0	-150	0	0
Saldo	***2.012***	***-855***	***2.932***	***-1.332***	***2.093***	***-596***	***1.647***	***-150***	***1.497***	***0***

Voor energie ontvangen we diverse subsidies/bijdragen. De inkomsten (baten) die bij het product energie staan betreffen de subsidies/bijdragen. De grootste bedragen betreffen de bijdrage voor energieaanpak en lokale aanpak isolatie. Daarnaast ontvangen we ongeveer € 3 miljoen aan bijdrage van het Rijk vanuit de CDOKE middelen. Daarmee zouden de lasten verminderd kunnen worden. Voor het onderdeel energie geldt dat we dit hoofdzakelijk betalen uit middelen vanuit het Rijk.

Voor klimaat ontvangen we in 2026 € 270.000 en in 2027 € 200.000 aan subsidies/bijdragen (met name voor faunavoorzieningen). De overige uitgaven betreffen eigen middelen.

Vraag	Antwoord
Effect in CO_2 De indicatoren van programma 6 bevatten geen indicator voor CO_2-uitstoot (130). Hoeveel CO_2-reductie (ton per jaar) verwacht het college in 2027 van de maatregelen in programma 6? Wat zijn per maatregel (warmtetransitie, aanpak gebouwde omgeving, verduurzaming bedrijventerreinen, formatie uit CDOKE) de gemeentelijke kosten per vermeden ton CO_2? Waarom is er geen CO_2-indicator opgenomen?	Onze gemeentelijke doelstelling is: een CO_2-uitstootvrije en aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Met het monitoren van aantal aardgasvrije woningen in combinatie met de wetgeving die gaat over de duurzaamheid van technieken, bereiken we daarmee ook een CO_2-uitstootvrije gebouwde omgeving in 2050. Met het monitoren van de aardgasvrije woningen krijgen we eerder inzicht in de voortgang, omdat we deze data bij de netbeheerder op kunnen opvragen. We kunnen de CO2-besparing per project niet weergeven, want dat is niet te monitoren. Net als dat we niet de gemeentelijke kosten per vermeden ton CO2 kunnen benoemen, want niet alle CO2-besparing is toe te kennen aan gemeentelijk handelen. We hebben overigens geen CO_2 doelstelling voor de overige sectoren, anders dan de gebouwde omgeving.
RES-doelen Energiebesparing was 15,02% in 2023; het doel is 11% in 2030 (130). Is het doel voor energiebesparing daarmee al gehaald? Welke middelen in 2027-2030 zijn nog op dit doel gericht? Duurzame opwek was 241 TJ in 2022 en 2023; het doel is 1.008 TJ in 2030 (130). Met welke projecten, en hoeveel TJ per project, moet het verschil worden gedicht? Wat is daarin	Energiebesparing Op dit moment besparen we voldoende energie om de 2030-doelstelling te behalen. Ironisch genoeg kan een succesvolle energietransitie er juist voor zorgen dat onze besparing afneemt. Neem de aanstaande verplichting om een cv-ketel bij defect te vervangen door tenminste een hybride warmtepomp. Dit is een vorm van elektrificatie waardoor we enerzijds minder gas gebruiken maar anderzijds meer elektriciteit. Op deze manier kan het in de toekomst voorkomen dat onze besparing verder terugvalt. De komende jaren blijven we daarom activiteiten ondernemen om meer energie te besparen. Het helpt bovendien onze inwoners die het risico lopen om in de energiearmoede terecht te komen. Opwek De cijfers nemen we over uit de regionale monitor en deze lopen wat achter. Onze doelstellingen op energiebesparing en opwek zijn namelijk regionaal afgesproken. De informatie over lopende gegevens zijn dan ook via de regio inzichtelijk. Lopende ontwikkelingen zijn: • Zonnepark de Mun (gerealiseerd) → 23 TJ • Zonnepark RWZI (gerealiseerd) → 13 TJ

Vraag	Antwoord
de gemeentelijke bijdrage? Waarom zijn de cijfers over 2024 en 2025 nog niet bekend?	• Windturbines Elzenburg-De Geer → naar verwachting 214 TJ • Windturbines Duurzame Polder → naar verwachting 514 TJ • Geluidswal Wilgendaal, A50, Herpse Energie → naar verwachting 6 TJ • Diverse projecten zon op dak zijn gerealiseerd → monitor loopt achter zoals hierboven omschreven. Onze gemeentelijke bijdrage is dat we alle projecten faciliteren, in sommige gevallen zelf het voortouw nemen om de ontwikkeling mogelijk te maken en we zijn uiteraard degene die vergunningen kunnen verlenen.
Warmtetransitie In de tabel nieuw beleid staat € 436.000 (12 en 131), in de toelichting € 434.000 (132). Welk bedrag klopt? Welke onderdelen van het Warmteprogramma zijn wettelijk verplicht onder de Omgevingswet, en welke zijn een eigen keuze, zoals een gemeentelijke rol in een warmtebedrijf, de warmtekavelstrategie en verdiepend onderzoek naar warmtenetten (123 en 132)? Graag de kosten per onderdeel.	Het juiste bedrag is € 436.000. Het Warmteprogramma zelf is wettelijk verplicht, inclusief de doorkijk van wat de gemeentelijke de komende 10 jaar gaat doen. En ook het einddoel aardgasvrij in 2050 is wettelijk verplicht. Hoe we daar invulling aan geven is onze eigen keuze, tot op zekere hoogte. De gemeente moet sturen op de warmtetechniek die de laagst nationale kosten met zich meebrengt. Daar kan de gemeente gefundeerd vanaf wijken. Wij doen dat in Oss door de eindgebruikerskosten als belangrijkste te beschouwen. Wanneer blijkt dat warmtenetten de beste manier zijn om een gebied duurzaam te verwarmen, dan moet de gemeente daarvoor dus kiezen. Tenzij er zwaarwegende argumenten zijn om dat niet te doen. Warmtenetten brengen verplichte vervolgstappen met zich mee. Bij warmtenetten met meer dan 1500 aansluiten moet de gemeente een warmtekavel vaststellen en een warmtebedrijf aanwijzen met publiek meerderheidsbelang of een warmtegemeenschap. Het is nog de keuze aan de gemeente of zij aandeelhouder wil zijn in een warmtebedrijf of niet. Op die vervolgstappen willen we ons alvast voorbereiden. Naar verwachting komt dat ook komend jaar bij u als raad terug. Op dit moment hebben we alleen de gevraagde kosten voor verdiepend onderzoek naar warmtenetten opgevoerd in de begroting. Dat is € 112.500 per jaar.
Formatie uit CDOKE Met CDOKE-middelen (€ 0,9 miljoen in 2027, oplopend tot € 1,1 miljoen vanaf 2029) wordt ruim 6 fte bekostigd, en daarnaast 2,4 fte voor het Warmteprogramma (132). Tot welk jaar loopt de CDOKE-regeling? Is deze formatie vast	CDOKE (Regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat en Energiebeleid) is een Rijkssubsidie voor het uitvoeren van klimaat- en energiebeleid. De regeling is in het leven geroepen omdat gemeenten en provincie veel taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid hebben en met deze uitkering een kans hebben om de interne organisatie te versterken voor deze uitdagingen. De focus ligt met name op het beleid voor energie. De lijn vanuit het Rijk is dat klimaatadaptatie en beleid gericht op reductie van fijnstof en stikstof niet onder CDOKE vallen. Deze lijn hebben we in Oss ook gehanteerd en het voorstel is om dit te handhaven. Deze CDOKE regeling is in 2023 beschikbaar gesteld, het ging toen om een bedrag van € 1,5 miljoen. Omdat de gemeente Oss eerder al extra geld beschikbaar gesteld had voor capaciteit voor klimaat en energie is een deel van dit bedrag ingezet om

Vraag	Antwoord
of tijdelijk aangesteld? Wat zijn de structurele lasten als de rijksbijdrage stopt?	eerdere capaciteitsuitbreidingen af te dekken. Afgelopen jaren is het bedrag dat we ontvangen voor de CDOKE een aantal keer verhoogd en de formatie uitgebreid. De afgelopen jaren hebben we binnen onze organisatie CDOKE op meerdere manieren ingezet, wel altijd primair voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. Deze uitvoering bestaat deels uit capaciteit en deels uit werkbudgetten. Tot en met het jaar 2025 is CDOKE een specifieke uitkering geweest. Dit betekende dat het geld aan specifieke voorwaarden moest voldoen en we via de jaarrekening verantwoording moesten afleggen over besteding hiervan (SISA). Voor het jaar 2026 en 2027 is de CDOKE geen specifieke uitkering meer maar ontvangen we het via de reguliere algemene uitkering. Voor de jaren na 2028 is nog niet besloten om het bedrag over te hevelen naar de algemene uitkering en nog niet definitief beschikbaar gesteld. Wel mogen we, op basis van toezeggingen vanuit het ministerie van EZK ervanuit gaan dat we dit bedrag structureel ontvangen. Het bedrag dat we ontvangen vanuit het Rijk is vanaf 2026 opgehoogd tot afgerond € 3 miljoen. Doelstelling vanuit het Rijk is nog steeds dat dit bedrag ingezet dient te worden voor capaciteit voor de uitvoering van klimaat en energiedoelstellingen. In principe mogen we er dus, op basis van toezeggingen vanuit het ministerie van EZK er vanuit gaan dat we het bedrag structureel ontvangen. Het ministerie heeft dit bedrag zelf ook als structurele post in haar begroting staan. De insteek is om deze middelen zo veel mogelijk in te zetten voor capaciteit en de reserve Energietransitie in te zetten voor projectgeld. Zo veel mogelijk van deze capaciteit willen we als structurele formatie inzetten omdat we de voorkeur hebben voor vast personeel boven inhuur. Soms is het nodig om in te huren wanneer specialistische kennis nodig is of om vacatures tijdelijk in te vullen. Als de rijksbijdrage stopt zou dit dus, afhankelijk van de bezetting van formatie op dat moment, leiden tot een nadeel van maximaal € 3 miljoen. Hoewel we inschatten dat dit risico klein is, hebben we het wel opgenomen en in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Klimaatadaptatie Uit de reserve Klimaatadaptatie gaat € 325.000 (2026), € 315.000 (2027) en € 186.000 (2028) naar het	Voor de behaalde resultaten en bestede budgetten in 2024 en 2025 verwijzen we graag naar de programma-evaluaties van 2024 en 2025. We ontwikkelen momenteel een monitor omdat we het belangrijk vinden kwantitatief bij te houden welke resultaten worden geboekt met (o.a. de reserve) klimaatadaptatie.

<table>
<tr><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td>Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (Nota reserves p. 86). Welke maatregelen zijn in 2024-2026 uitgevoerd, tegen welke kosten en met welk meetbaar resultaat (bijvoorbeeld m³ waterberging of m² minder verharding)? Hoe wordt het effect gemeten?</td><td></td></tr>
<tr><td>Stedelijke landschapsparken
Het project kost € 385.000. De Regio Deal betaalt € 145.000 en de gemeente € 240.000 (131-132). Wat wordt met de € 200.000 voor uitvoering concreet gerealiseerd? Welke structurele beheerkosten volgen hieruit, en waaruit worden die betaald?</td><td>Wat er in de uitvoeringsfase wordt gerealiseerd zal in de eerste fase van het project worden bepaald. Het is daarom nu nog niet mogelijk om de beheerlasten in beeld te brengen. Soorten maatregelen welke bijvoorbeeld passen bij dit project zijn het verbeteren van stad land verbindingen, aanleg landschapselementen, recreatieve maatregelen, cultuurhistorische elementen versterken etc.</td></tr>
<tr><td>Reserve Energietransitie
In 2027 en 2028 gaat € 500.000 en € 550.000 als "Budgetten Energietransitie" uit de reserve, en er is € 75.000 gereserveerd voor een garantstelling waterstof (Nota reserves p. 82-83). Kunt u deze budgetten per project specificeren, met het verwachte resultaat? Is de</td><td>Voor de inzet van de reserve energietransitie voor 2027 en 2028 geven we de volgende specificatie:
<table>
<tr><td>Omschrijving</td><td>2027</td><td>2028</td></tr>
<tr><td>Gebouwde omgeving</td><td>€ 125.000</td><td>€ 125.000</td></tr>
<tr><td>Energieopwek</td><td>€ 100.000</td><td>€ 150.000</td></tr>
<tr><td>Energietransitie - Strategie, beleid en samenwerking</td><td>€ 275.000</td><td>€ 275.000</td></tr>
<tr><td>Inzet reserve energietransitie</td><td>€ 500.000</td><td>€ 550.000</td></tr>
</table>
Voorbeeldprojecten per pijler zijn:
Gebouwde omgeving: Energiehuis en cofinanciering Grote Oogst bedrijventerreinen
Strategie, beleid en samenwerking: onderzoek warmtenetten en cofinanciering verkenningen</td></tr>
</table>

Vraag	Antwoord
opbrengst van € 630.000 uit Windpark Elzenburg-De Geer in 2026 ontvangen, en waarvoor staat deze opbrengst (Nota reserves p. 82)?	Energieopwek: onderzoeken De vermeerdering van de reserve van € 630.000 in 2026 betreft de resultaatbestemming vanuit de jaarrekening 2025 (conform besluitvorming daarover) en niet een opbrengst van Elzenburg-De Geer.
Programma 7. Veilige omgeving	
Op pagina 142 van de programmabegroting wordt aandacht besteed aan huiselijk geweld en femicide. Kan het college toelichten hoe de gemeente Oss de aanpak van femicide concreet vorm gaat geven? Welke maatregelen worden genomen om signalen van geweld tegen vrouwen vroegtijdig te herkennen en in te grijpen voordat situaties escaleren?	Op 10 februari 2026 heeft het college het toekomstbeeld, stappenplan – advies ViA 2026-2030 vastgesteld. We werken met acht andere gemeenten en netwerkpartners samen in het Programma Veilig in Afhankelijkheidsrelaties. Deze samenwerking is van belang, om ons systeemgericht en over gemeentegrenzen heen in te zetten voor de aanpak van huiselijk geweld, kinder- en ouderenmishandeling. Het regionale programma Veilig in Afhankelijkheidsrelaties richt zich op een integrale, systeemgerichte aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. In de periode 2026-2030 gaan we aan de slag met: • Een goed functionerende meldstructuur op basis van de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling; • Een goede netwerksamenwerking op regionaal niveau met in ieder geval Veilig Thuis, de Gecertificeerde Instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming; • Een goede verbinding tussen de stevige lokale teams en de partijen in de regionale netwerksamenwerking op basis van de visie Gefaseerd Samenwerken voor Veiligheid en de TOP-3 methodiek; • De beschikbaarheid van het juiste hulpaanbod voor inwoners die te maken krijgen met onveiligheid in relaties. Daarnaast wordt ingezet op bewustwording binnen de gemeentelijke organisatie (hoe herken je als professional de signalen van bijv. huiselijk geweld en hoe handel je dan?), maar ook onder inwoners. Zo doen we mee aan de Orange the World campagne (25 november – 10 december). In 2026 wordt, onder leiding van de Soroptimisten Oss, o.a. ingezet op het creëren van bewustwording onder jongeren op middelbare scholen.

Vraag	Antwoord
Op pagina 147 van de programmabegroting zien we dat het aantal meldingen van personen met verward gedrag tussen 2021 en 2025 met maar liefst 56% is gestegen? Wat zijn de redenen va deze forse stijging? Kan het college aangeven hoe het deze forse stijging denkt aan te pakken? Worden hiervoor ook extra financiële middelen beschikbaar gesteld om passende zorg en ondersteuning te bieden? En zo nee, hoe denkt het college deze toenemende problematiek met de bestaande middelen op te vangen?	Het college ziet inderdaad een stijging van het aantal meldingen van personen met verward of onbegrepen gedrag. Daarbij past wel een kanttekening. Een E33-melding zegt niet altijd iets over de aard of ernst van de problematiek. Onder deze meldingen vallen verschillende situaties en regelmatig gaat het om meerdere meldingen over dezelfde persoon. Ook landelijk wordt aangegeven dat de cijfers daarom zorgvuldig moeten worden geïnterpreteerd. Tegelijkertijd is duidelijk dat de problematiek in de praktijk toeneemt. In het recente inspectierapport Klem in het systeem constateren de inspecties dat mensen met onbegrepen gedrag niet altijd de zorg en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Professionals lopen vast doordat passende woonplekken, behandelplekken en mogelijkheden om tijdig in te grijpen ontbreken. Hierdoor raken inwoners, naasten en professionals klem in het systeem. Dit beeld wordt bevestigd in het rapport Blijvend Nabij. Daarin wordt benadrukt dat veel mensen met complexe problematiek langdurige en passende ondersteuning nodig hebben, terwijl de beschikbaarheid van woon-, zorg- en herstelvoorzieningen onder druk staat. Hierdoor vallen inwoners soms tussen wal en schip. Lokaal zetten wij samen met onze partners in op vroegsignalering, passende ondersteuning en het voorkomen van crisissituaties. Echter constateren wij ook dat een belangrijk deel van de knelpunten niet lokaal kan worden opgelost. Het tekort aan passende woningen, beschermde woonvormen en specialistische behandelcapaciteit is een landelijk probleem. Ook de recente Kamerbrief over personen met verward of onbegrepen gedrag wijst op deze uitdagingen en de noodzaak van voldoende voorzieningen en ondersteuning. Vooralsnog worden hiervoor geen extra gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld. Wij blijven de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk inzetten, maar zijn voor een structurele oplossing mede afhankelijk van investeringen en maatregelen vanuit het Rijk. Zonder die randvoorwaarden blijft het risico bestaan dat inwoners niet tijdig de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben.
In november 2025 is de motie met betrekking tot de veiligheid voor vrouwen aangenomen om bij stadsinrichting hier rekening mee te houden? Wat doen we sinds november 2025 in	Naar aanleiding van de motie heeft er een schouw plaatsgevonden. Op diverse locaties hebben we maatregelen getroffen zoals het aanpassen van verlichting, inzet van handhaving en snoeien. Bij herinrichting en ontwikkelingsprojecten nemen we sociale veiligheid mee. Een concreet voorbeeld is de ontwerpfase van Sportpark TBL waarbij we aandacht besteden aan de inrichting van groen en het creëren van voldoende doorzicht om zo het gevoel van veiligheid te vergroten. Ook zorgen we er bij regulier onderhoud voor dat we met name bij zitgelegenheden het groen lager snoeien voor meer overzicht. Bij het opstellen van toekomstige inrichtingsplannen houden we specifiek rekening met de wensen van vrouwen en meiden. Door ruimtes met

Vraag	Antwoord
bestaande situaties om dit te verbeteren? Welke acties heeft de gemeente waar ondernomen?	overzicht te creëren, comfortabele en verzorgde ontmoetingsplekken te maken en alternatieve veilige routes aan te bieden ontstaat een openbare ruimte die voor iedereen in Oss veilig en aantrekkelijk is.
Naar aanleiding van de Programmabegroting 2027–2030 heeft de fractie van Forum voor Democratie Oss de volgende technische vragen over het onderwerp 'Weerbaarheid'. Wat wordt er exact verstaan onder desinformatie en met welke criteria wordt er gemeten? Hoe wil men de zogenoemde desinformatie aanpakken?	Onder desinformatie verstaan wij het doelbewust verspreiden van misleidende informatie, vaak met kwade bedoelingen. De gemeente sluit hierbij aan bij de definities van de rijksoverheid en de NCTV. We hanteren hiervoor geen afzonderlijke meetmethode. De aanpak richt zich op het tijdig verstrekken van feitelijke en betrouwbare informatie, adequate crisiscommunicatie en het versterken van de weerbaarheid van inwoners tegen misleidende informatie. Hier ligt ook nadrukkelijk een taak bij de Rijksoverheid.
Programma 8. Bestuur en organisatie	
Waarom is de media speler op de website aangepast waarmee inwoners raads- en commissievergaderingen terug kunnen kijken? Wanneer is dit gebeurd? Waarom is het niet meer mogelijk om per spreker	De mediaspeler op de website is aangepast na het samengaan van de twee bedrijven die voor ons de vergadering faciliteren en de uitzenden. Dit samengaan is begin dit jaar gebeurd en rond mei voor Oss ingevoerd. Deze invoering is niet vlekkeloos verlopen. Het systeem was ruime tijd instabiel. Dit heeft veel aandacht gevraagd. Een van de symptomen hierbij was dat bij een aantal vergaderingen de indexatie niet werkte. De indexatie komt neer op: welk onderwerp en wie spreekt er. Hierdoor was zoeken op spreker per onderwerp niet mogelijk. Inmiddels is zoeken op sprekers per onderwerp weer mogelijk.

Vraag	Antwoord
te zoeken? Wat zouden de kosten zijn om het systeem een volwaardige upgrade te geven? Wanneer gaat het digitaal stemmen in tijdens de raadsvergaderingen zoals toegelicht door de griffier tijdens de eerste raadsvergadering van deze bestuursperiode?	Door de aandacht die instabiliteit van het systeem heeft gevraagd hebben we geen prioriteit kunnen geven aan het digitaal stemmen. Nu het stabiel is kunnen we hiermee aan de slag.
Formatie en inhuur Hoe groot was de ambtelijke formatie in fte in 2022 tot en met 2026, en hoe groot is de raming voor 2027-2030? Wat waren de kosten van externe inhuur per jaar in 2022-2025? Hoe hoog is de vaste opslag per fte voor bedrijfsvoering (20)?	1. De formatie van 2022 tot en met 2026 was/is als volgt: 2022: 798 fte 2023: 864 fte 2024: 907 fte 2025: 935 fte 2026: 960 fte In 2027 e.v. zal de formatie stijgen zoals opgenomen in de programmabegroting. 2. De kosten voor externe inhuur in de periode 2022 tot en met 2026 bedragen als volgt: 2022: € 22,8 miljoen 2023: € 25,1 miljoen 2024: € 22,8 miljoen 2025: € 23,6 miljoen 3. Op dit moment is er geen opslag. Dit gaan we mogelijk in de toekomst uitwerken.
Programma 9. Financieel beleid	
Wat levert 1% aan OZB verhoging op aan structurele inkomsten? Wat betekent 1% OZB verhoging aan extra belasting in euro's per maand voor eigenaren van woningen	• 1% OZB verhoging op het totaal van de OZB betekent een extra structurele opbrengst van € 297.000 • In de pararaaf lokale heffingen staat de lokale lastendruk voor een gemiddelde woning (507.858 (Coelo 2026). In 2027 is prognose dat OZB een bedrag is van € 479 op jaarbasis. 1% stijging betekent dan ongeveer € 4,80 voor eigenaar van een woningen op jaarbasis. Per maand is dit € 0,40. • Er is geen directe koppeling tussen verhoging van de OZB en huurders, omdat huurders geen OZB betalen. Wat huurders extra gaan betalen ligt aan de mate waarin hogere OZB wel/ niet leidt tot een hogere huur

Vraag	Antwoord
die vijf ton waard zijn? Wat betalen huurders aan extra maandelijkse belasting bij een stijging van de OZB met 1%.	
Wat zijn de OZB opbrengsten van bedrijven in vergelijking met burgers op jaarbasis, in bedragen en percentages? Kunt u deze verhoudingen en opbrengsten schetsen voor de afgelopen 10 jaar?	Zie bijlage De verhouding is in zijn algemeenheid 60% OZB woningen en 40% niet woningen
Wat zijn de structurele extra inkomsten als we de Osse lastendruk verhogen naar het landelijk gemiddelde?	In 2026 is de lokale lastendruk € 69 onder het landelijke gemiddelde. De totale lokale lastendruk in 2026 in Oss was voor OZB, afvalstoffen- en rioolheffing € 1.027. Bijdrage van OZB hierin is € 464. Als er voor gekozen zou worden om het bedrag van € 69 te verdisconteren volledig in de OZB betekent dit een verhoging van de OZB met 14,9%. Dit zou meeropbrengst van de OZB betekenen van € 4,4 miljoen. De OZB wordt hiermee overigens zeker duurder dan landelijke gemiddeld. Wanneer de vraag meer bedoeld is hoeveel de OZB verhoogd kan worden om op landelijk gemiddeld te komen, is de berekening anders. Oss: € 464/ landelijk gemiddeld € 472. Dit betekent dat in 2026 we € 8 onder landelijk gemiddelde zitten. Dit is een percentage van 1,7%, wat een meeropbrengst betekent van € 512.000. De meeropbrengst is overigens zo groot in beide situaties omdat % stijging zowel over woningen als niet-woningen is berekend.
Wat is de maximale verhoging, in absolute bedragen en procentueel, van de OZB die is toegestaan voordat we een artikel 12 gemeente worden? Wat zijn dan de structurele opbrengsten per jaar?	In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is een berekening gemaakt van de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte waarmee onze OZB opbrengsten moeten stijgen om op een zogenaamd "redelijk peil OZB "uit te komen. Dit "redelijk peil" is gebaseerd op het tarief wat een gemeente moet hebben voor de toelating tot artikel 12 (extra financiële steun vanuit het gemeentefonds). De onbenutte belastingcapaciteit voor het jaar 2027 bedraagt € 6,7 miljoen (rekening houdend met extra tariefstijging in 2027).

<table>
<tr><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td>Hoe verhoudt de lastendruk voor bedrijven met betrekking tot de OZB zich tot het landelijk gemiddelde? Is het juist dat het verschil ten opzichte van het landelijk gemiddelde circa 7% is? Klopt het dat wanneer we de OZB voor bedrijven (eigenaren en gebruikers) verhogen naar het landelijk gemiddelde dit structureel circa 1 miljoen euro oplevert? Zo neen, wat zijn dan de opbrengsten?</td><td>Hier is geen objectieve vergelijking te maken. Het COELO maakt deze ook niet. De differentiatie van bedrijven is zodanig groot dat het lastig is om hier per gemeente uit te gaan van een “gemiddeld” bedrijf en dit gemiddelde bedrijf te vergelijken met een gemiddeld bedrijf uit een andere gemeenten.
In het kader van de strategische heroriëntatie hebben we wel eerder een vergelijking gemaakt met vergelijkbare benchmarkgemeenten.
Uit de benchmark met vergelijkbare gemeenten blijkt dat we als gemeente ongeveer € 40 per inwoner minder OZB opbrengst realiseren bij niet woningen (bedrijven). Daarbij is opvallend dat vooral het tarief voor eigenaren lager is.
Het gemiddelde tarief is circa 22% lager (en het tarief voor niet woningen voor eigenaren 35%).

<table>
<tr><th></th><th>Oss</th><th>Dijk en Waard</th><th>Helmond</th><th>Hilver-sum</th><th>Alkmaar</th><th>Deventer</th><th>Ede</th><th>Venlo</th><th>Zwolle</th><th>Gemiddeld</th></tr>
<tr><td>OZB niet woninge</td><td>0,4902</td><td>0,5933</td><td>0,4829</td><td>0,4784</td><td>0,5449</td><td>0,6655</td><td>0,439</td><td>0,6984</td><td>0,8876</td><td>0,59875</td></tr>
<tr><td>- eigenaar</td><td>0,2666</td><td>0,3438</td><td>0,2673</td><td>0,2868</td><td>0,4721</td><td>0,3917</td><td>0,2442</td><td>0,3873</td><td>0,4909</td><td>0,36051</td></tr>
<tr><td>- gebruiker</td><td>0,2236</td><td>0,2495</td><td>0,2156</td><td>0,1916</td><td>0,0728</td><td>0,2738</td><td>0,1948</td><td>0,3111</td><td>0,3967</td><td>0,23824</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Wat houdt de harmonisatie van belastingverordeningen in BSOB verband in? Waar moeten we dan aan denken? Wat zou dit concreet kunnen inhouden? (182)</td><td>De gedachte vanuit de BSOB is dat er efficiencyvoordelen te realiseren zijn wanneer gemeenten meer uniformiteit en standaardisatie hebben in de belastingverordeningen. Deze gedachte kunnen we onderschrijven, echter deze moet nog verder uitgewerkt worden door de BSOB. Uiteraard houden we daarbij nadrukkelijk de beleidsvrijheid (te bepalen door de gemeenteraad) in het oog.</td></tr>
<tr><td>Hoeveel reserves zijn vrij besteedbaar. Kunt u hier een overzicht van geven en ook van de bedragen die daarmee gemoeid zijn?</td><td>Voor het antwoord verwijzen we naar het antwoord bij de jaarrekening 2025. Dit antwoord is toegevoegd als bijlage.</td></tr>
<tr><td>OZB
Op p. 187 staat: "Voor het jaar 2026 kiezen we voor een OZB verhoging van 3,2%." Bedoelt u hier 2027?</td><td>Klopt, dit moet 2027 zijn.
De stijging is globaal als volgt te splitsen:
- 3,2% is een bedrag van € 950.400
- Extra areaaluitbreiding: € 85.400
- Invorderingsinkomsten: € 27.000</td></tr>
</table>

Vraag	Antwoord
Hoeveel van de extra opbrengst van € 1.063.000 (187) komt uit de tariefstijging van 3,2%, hoeveel uit invordering en hoeveel uit areaalgroei?	
Paragrafen/ Bijlagen	
Nota reserves en voorzieningen. Risicoreserve waardering lening Wachtmeesters. Graag toelichting op deze reserve. Er is 800.000 euro nodig qua omvang aan het eind. In de tabel staat 0 euro. (85)	We hebben een lening van in totaal € 2,1 miljoen aan de Wachtmeesters BV verstrekt. Daarvan is € 1,4 miljoen een achtergestelde lening. Het terugbetalen van de lening was destijds afhankelijk van een te verwachten uitspraak van de Raad van State en van het realiseren van de toekomstige businesscase in de exploitatie van windmolens. Voor deze onzekerheden hebben we een voorziening en een reserve gevormd. Per 1 januari 2025 had dit de volgende verdeling: -Risicoreserve: € 0,8 miljoen -Voorziening: € 1,3 miljoen De risicoreserve is in het verleden gevormd voor het deel van de lening wat nog niet was besteed en/of geen verplichtingen voor waren aangegaan. In 2025 zijn er meer uitgaven/ verplichtingen aangegaan en zijn de gelden vanuit deze risicoreserve overgeheveld naar de voorziening. Dit betekent dat deze risicoreserve in principe na 2025 opgeheven kon worden. Het bedrag van het minimale niveau had betrekking op het bedrag dat naar de voorziening overgeheveld zou worden. We heffen deze reserve op bij de jaarrekening 2026. De voorziening waardering lening wachtmeesters heeft per 1-1-2026 een saldo van € 2,1 miljoen. Bij de jaarrekening 2026 zal geanalyseerd worden in hoeverre het risico van de lening volledig afgedekt moet worden.

Vraag	Antwoord
Najaarsbericht: In het najaarsbericht staat dat de volgende vier IMVA's (toekomstige grondexploitaties) samen goed zijn voor een kleine 300 woningen. Maren-Kessel-Marsna Casella (9 woningen), Megen-Kapelstraat (24 woningen) Ravenstein-Vidi Reo (7 woningen). In totaal zijn dit 40 woningen. Bij IMVA Brabant West is geen aantal genoemd. Als het totaal van de vier complexen een kleine 300 woningen moet opleveren, kunnen we dan concluderen dat u uitgaat van meer dan 200 woningen op de locatie Brabantstraat-West? Zo neen, wat is dan het beoogde aantal op die locatie?	De 2e tabel van bijlage 1.1 is correct. Hierin staan geen aantallen woningen opgenomen voor de Brabantstraat West, aangezien de plannen nog onvoldoende concreet zijn om hier woningaantallen aan te kunnen koppelen. Overigens kunnen de woningaantallen voor de overige IMVA's ook nog wijzigen, aangezien de exacte opzet van de plannen in het stadium IMVA nooit definitief is. Per abuis is een fout geslopen in de tekst van het Najaarsbericht, die een verkeerde vertaling maakt van de tabel onder bijlage 1.1. De tekst onder paragraaf 4.7 had eigenlijk moeten zijn: *"De IMVA-projecten hebben invloed op het aantal bouwkavels/wooneenheden na 2026. Bijvoorbeeld voor Amsteleind Zuid en Kleinussen tezamen worden in totaal 2.100 wooneenheden verwacht. De overige 4 IMVA's zijn vooralsnog goed voor een kleine 40 wooneenheden. In bijlage I paragraaf 1.1 staat hierover meer informatie."* Het gaat om doorkijk voor het aantal woningaantallen, deze fout heeft geen effect op besluitvorming over het Najaarsbericht.
Kunt u nader toelichten wat bedoeld wordt met de zinsnede dat het berekende risicoprofiel ….niet in verhouding staat tot de financiële gevolgen van de zich werkelijk voordoende risico's. (35)	Het grondbedrijf brengt jaarlijks, conform de eisen van het BBV, risico's van het grondbedrijf in beeld. Om deze risico's af te dekken beschikken we over het weerstandsvermogen. De hoogte van het berekende weerstandsvermogen is al jaren voldoende gebleken om de risico's, zoals deze zich in werkelijkheid binnen de gebiedsontwikkelingen voordoen, op te vangen. Het aantal grondexploitaties groeit en dit maakt het ook noodzakelijk om als grondbedrijf te kijken naar mogelijke verbeteringen in de berekening van het weerstandsvermogen. Komende periode zullen we onze methodiek onder de loep nemen en toetsen of we voldoende aansluiten bij de praktijk van nu.

Vraag	Antwoord
Naar aanleiding van de Programmabegroting 2027–2030 heeft de fractie van Forum voor Democratie Oss de volgende technische vragen over de financiële betrokkenheid van de gemeente Oss bij gemeenschappelijke regelingen. 1. Totale financiële bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen Kan het college inzichtelijk maken wat de totale jaarlijkse financiële lasten zijn die de gemeente Oss draagt voor deelname aan gemeenschappelijke regelingen? Graag ontvangen wij een overzicht per gemeenschappelijke regeling, met daarin: De begrote gemeentelijke bijdrage voor 2027. De geraamde jaarlijkse bijdragen voor 2028, 2029 en 2030. Een uitsplitsing van de bijdragen naar structurele en incidentele lasten.	We verwijzen hiervoor naar de paragraaf verbonden partijen. Op pagina 232 hebben we een overzicht weergegeven met de bijdrage voor de gemeenschappelijke regelingen voor 2027 (per regeling). In principe gaat het bij alle gemeenschappelijke regelingen om een structurele bijdrage en hebben we dezelfde bijdrage begroot voor de jaren 2028 tot en met 2030.

Vraag	Antwoord
2. Financiële verplichtingen en uitbestede taken Kan het college per gemeenschappelijke regeling specificeren welke financiële middelen de gemeente Oss heeft toegezegd of contractueel dan wel bestuurlijk heeft vastgelegd voor de uitvoering van taken door deze regelingen? Graag ontvangen wij daarbij inzicht in: De aard van de taken die namens of ten behoeve van de gemeente Oss worden uitgevoerd. De totale financiële verplichtingen die de gemeente voor deze taken is aangegaan. De looptijd van deze verplichtingen en de mate waarin de gemeente deze tussentijds kan wijzigen of beëindigen. Het onderscheid tussen reeds juridisch bindende verplichtingen en toekomstige, nog niet definitief vastgestelde bijdragen.	In de paragraaf verbonden partijen (vanaf pagina 229) hebben we per verbonden partij aangegeven welke taken zij namens of ten behoeve van de gemeente Oss uitvoeren. De bedragen die op pagina 232 zijn opgenomen dienen ter uitvoering van deze taken. Deze bedragen zijn vastgesteld op basis van besluitvorming door de Osse gemeenteraad op 25 juni 2026. Bij die vergadering vindt u alle begrotingen van de individuele gemeenschappelijke regelingen. De bijdragen voor de begroting van 2027 zijn vastgesteld. Voor de jaren daarna is een doorkijk gegeven. De definitieve bijdragen voor de jaren daarna worden jaarlijks voorgelegd in de standaard cyclus van begroting en verantwoording van gemeenschappelijke regelingen.

Vraag	Antwoord
3. Uittredings- voorwaarden en financiële consequenties Kan het college per gemeenschappelijke regeling aangeven welke voorwaarden en financiële consequenties van toepassing zijn wanneer de gemeente Oss besluit uit de betreffende regeling te treden? Graag ontvangen wij per regeling een specificatie van: De geldende opzegtermijn en de formele uittredingsprocedure. Eventuele uittredingsvergoedingen, afkoopsommen, boetebepalingen of andere financiële verplichtingen. De wijze waarop eventuele uittredingskosten worden berekend. Eventuele doorlopende verplichtingen na uittreding, bijvoorbeeld ten aanzien van personeel, huisvesting, contracten of bestaande financiële verplichtingen. Een indicatie van de financiële gevolgen van uittreding, voor zover deze op basis van de	In de gemeenschappelijke regeling zelf staat per GR wat de voorwaarden zijn voor uittreding. Hiervoor zijn doorgaans uittredingsvergoedingen of afkoopsommen van toepassing. Deze bedragen en consequenties zijn niet op voorhand bepaald en wisselen per regeling. We verwijzen voor de relevante bepalingen naar de volgende sites waar de regelingen op gepubliceerd zijn. We zijn overigens wel verplicht om aangesloten te zijn bij een Gezondheidsdienst, een Veiligheidsregio en een Omgevingsdienst. Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD): https://www.ggdhvb.nl/app/uploads/2025/01/Gemeenschappelijke-regeling-GGD-Hart-voor-Brabant.pdf Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV): https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR735881#hoofdstuk_6 Centrumregeling Wmo Brabant-Noordoost-Oost https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR702345/1 Centrumregeling Jeugdhulp Brabant-Noordoost: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR707759 Werkvoorzieningschap Brabant-Noordoost : https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR755380 Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant-Noordoost (RBL BNO): https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR722876/1 Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden, West en Noord (RAV): https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR722128 Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC): https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR746486/1 Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN): https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR733614/1 Heesch West https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR729134 Veiligheidsregio Brabant-Noord: https://organisaties.overheid.nl/samenwerkingen/29491068/Gemeenschappelijke_regeling_Veiligheidsregio_Brabant-Noord_2024/

Vraag	Antwoord
huidige afspraken kan worden vastgesteld. Wijze van beantwoording: Wij verzoeken vriendelijk, indien mogelijk, bovenstaande vragen te beantwoorden voor alle gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente Oss deelneemt, bij voorkeur in één overzichtelijke tabel per regeling. Daarnaast ontvangen wij graag per regeling een verwijzing naar de relevante bepalingen in de gemeenschappelijke regeling, het uittredingsplan of de toepasselijke financiële afspraken.	Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB): https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR736429/2
NAJAARSBERICHT Opslagen in de risicoscenario's Volgens het raadsvoorstel is er geen aanleiding de parameters te wijzigen (argument 2.1). Het Najaarsbericht verlaagt wel de opslagen in de risicoscenario's (Najaarsbericht p. 22, 27 en 48). Zo gaat in het zeer slechte scenario de uitgiftevertraging van 3 naar 2 jaar en de opbrengstcorrectie	In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting staat het risicoprofiel van de gemeente en hoe met deze risico's wordt omgegaan en welk bijpassend weerstandsvermogen hiervoor wordt gevormd. In het Najaarsbericht in bijlage II staat hoe het weerstandsvermogen voor het grondbedrijf wordt bepaald. Dit is een uitvoeringsvraagstuk; het gaat daarbij om bandbreedtes, gevoeligheden en inschattingen. Over het weerstandsvermogen zijn geen (wettelijke of BBV-) kaders vastgelegd en is derhalve vormvrij, maar maakt wel onderdeel uit van de jaarlijkse accountantscontrole. De inschatting van het weerstandsvermogen is een samenloop van systematiek, instrumenten en ervaringsgetallen. De parameters voor de risico's hebben daarnaast geen directe invloed op de winst- en verliescijfers van de afzonderlijke grondexploitaties, terwijl de parameters in het beslispunt wél directe invloed hebben en daarom afzonderlijk worden voorgelegd. Ten aanzien van de gebruikte parameters in de risicodoorrekeningen: de tabel zoals onder Bijlage II staat weergegeven is kloppend. De tekstuele begeleiding met betrekking tot het worst-case-scenario klopt niet als het aankomt op de wijziging voor de opbrengstenstijging van 2028. Hier geldt namelijk –1 procentpunt in plaats van de –2 procentpunt zoals in de tekstuele toelichting stond.

Vraag	Antwoord
voor 2027 van -3 naar -2 procentpunt. In het basisscenario gaat de kostenopslag van +1 naar +0,5 procentpunt (MPG 2026 p. 48; Najaarsbericht p. 48). Op welke rapportages of gegevens is het verlagen van deze opslagen gebaseerd? In de tekst staat voor het zeer slechte scenario een opbrengstcorrectie van -2 procentpunt in 2027 en 2028 (Najaarsbericht p. 46), in de tabel -2 in 2027 en -1 in 2028 (p. 48). Welke waarde is gebruikt? Waarom worden deze risicoparameters niet aan de raad ter vaststelling voorgelegd, zoals de parameters in beslispunt 2?	
Daling benodigd weerstandsvermogen Volgens het Najaarsbericht daalt het benodigd weerstandsvermogen voor 2027 van € 24,1 miljoen (MPG 2026) naar € 20,7 miljoen (Najaarsbericht p. 22). Het MPG 2026 noemt de € 24,1 miljoen echter het in 2026 benodigde	In het MPG 2026 werd voor zowel het jaar 2026 als ook het jaar 2027 een benodigd weerstandsvermogen voorspeld van (afgerond) € 24,1 miljoen. De peildatum zoals in het Najaarsbericht is gehanteerd, is eind 2026/begin 2027; zie daarvoor ook paragraaf 6.3 van dit Najaarbericht. Doordat tussen het MPG en het Najaarsbericht actualisaties hebben plaatsgevonden, is de gevraagde berekening niet exact meer te presenteren. Toch het volgende ter indicatie: Wanneer de genomen beheersmaatregelen en actualisaties van de grondexploitaties niet worden meegewogen in het bepalen van het nieuw benodigde risiconiveau, is het verschil circa € 5,0 miljoen hoger.

Vraag	Antwoord
weerstandsvermogen (MPG 2026 p. 6). Gaat het om dezelfde peildatum? Welk deel van de daling komt door de verlaagde opslagen welk deel door de actualisatie van de projecten? Wat zou het benodigd weerstandsvermogen voor 2027 zijn met de opslagen van het MPG 2026?	
Opbrengstenstijging 3,5% Op welke rapportages is de opbrengstenstijging van 3,5% in 2027 en 2028 gebaseerd, na 0% in 2026 (Najaarsbericht p. 5; raadsvoorstel argument 2.1)? Wij ontvangen de bronnen graag. Wat is het effect op de eindwaarde van alle grondexploitaties en op de stand van de ABR als de opbrengstenstijging in 2027 en 2028 2% of 0% bedraagt?	Zie hoofdstuk 3 van het MPG 2026. Het effect van 2,0% opbrengstenstijging in 2027 en 2028 ten opzichte van 3,5% is circa € 2,5 miljoen. Het effect van 0% opbrengstenstijging in 2027 en 2028 ten opzichte van 3,5% is circa € 5,5 miljoen. De 0,0% in 2026 komt voort uit het feit dat voor dit jaar de prijsontwikkeling reeds in de exploitatie zelf verwerkt is. Voor het bepalen van de parameters gebruiken we verschillende bronnen, waaronder de Kwartaalrapportages van Metafoor (o.a. https://www.metafoorro.nl/metafoor-nieuws/?wpv-blog-categorie%5B%5D=kwartaalberichten&wpv_aux_current_post_id=118&wpv_aux_parent_post_id=118&wpv_view_count=273), waarbij de toe te passen getallen voorafgaand aan de actualisatie worden voorgelegd aan de accountant.
Opbrengstenstijging 3,5% Op welke rapportages is de opbrengstenstijging van 3,5% in 2027 en 2028 gebaseerd, na 0% in 2026 (Najaarsbericht p. 5; raadsvoorstel argument 2.1)? Wij ontvangen de bronnen graag. Wat is het	Zie bovenstaande beantwoording.

Vraag	Antwoord
effect op de eindwaarde van alle grondexploitaties en op de stand van de ABR als de opbrengstenstijging in 2027 en 2028 2% of 0% bedraagt?	
Dekking tekort ABR uit de overige reserves Het tekort van € 4,4 miljoen in 2027 wordt "afgevangen door de overige reserves van het grondbedrijf" (Najaarsbericht p. 6). Op p. 30 staat dat deze overige reserves "geoormerkt voor specifieke doeleinden" zijn. Welke reserve(s) en welk bedrag dienen als dekking? Is er een besluit van de raad nodig om die reserve(s) hiervoor in te zetten?	Zie paragraaf 5.2 van het Najaarsbericht. De ABR heeft geen tekort maar een positief saldo van € 11,5 miljoen en loopt de komende jaren verder op. De reserves en inzet staan beschreven en zijn vastgelegd in Nota investeringsbeleid. We bedoelen hier de reserves die een sterke relatie hebben met het grondbedrijf zoals de reserve Strategische aankopen en de reserve Binnenstedelijke transformaties. Dit zijn ook de reserves waarover namens het grondbedrijf via het Najaarsbericht verantwoording wordt afgelegd. Deze reserves worden indien nodig ook ingezet om eventuele tekorten van grondexploitaties af te dekken; hiermee dient het als achtervang. Op dit moment zijn er dus voldoende reserves die dienen als achtervang. Daarnaast achten we op basis van ervaring in de afgelopen jaren de kans klein dat meer dan de volledige ABR nodig is. De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om stortingen in en onttrekkingen aan reserves te doen. De mutaties die hiermee samenhangen worden aan u voorgelegd via beslispunt 1 van het Najaarsbericht. We verwijzen hiervoor ook graag naar de bijlage beleidsvrijheid reserves bij dit document. Bovendien is er een verschil tussen het aanhouden van een reserve versus het daadwerkelijk inzetten van een reserve. Het eerste is nog geen uitgave, maar het tweede wel en voor reserves betreft dit inderdaad uw bevoegdheid.
Aansluiting winsten en verliezen Raadsvoorstel: tot 2030 € 6,4 miljoen verwachte winst, en € 17,8 miljoen verliesvoorziening per begin 2027. Najaarsbericht p. 6: vanaf 2027 netto € 10,5 miljoen winst en € 20,0 miljoen verlies.	Zie voor compleet overzicht winst en-verliesnemingen bijlage I paragraaf 1.3 van bijlage I van het Najaarsbericht. Let wel, er is een verschil tussen de standen/saldi versus de in de toekomst nog te nemen bedragen. In de vraagstelling worden deze namelijk door elkaar gebruikt.

Vraag	Antwoord
Najaarsbericht p. 48: nog te nemen saldo € 6,8 miljoen negatief (prijspeil 1-1-2026). Kunt u deze bedragen in één overzicht op elkaar laten aansluiten?	
Lagere risico's Amsteleind Noord en Stationskwartier Ravenstein Het risicobedrag van Amsteleind Noord is € 3,5 miljoen lager en dat van Stationskwartier Ravenstein € 1, MPG 2026 (Najaarsbericht p. 27). Welke risico's zijn per project vervallen of verlaagd, en met welkbedrag? Welk deel komt alleen door de gewijzigde risicoparameters?	Amsteleind Noord: nagenoeg het volledige deel komt voor rekening van de gewijzigde parameters. Hierbij geldt wel dat de grondexploitatie tussentijds is geactualiseerd, wat eveneens effect heeft op het benodigd weerstandsvermogen en een zuiver vergelijk niet mogelijk maakt. Stationskwartier Ravenstein: omdat er in het Najaarsbericht weer één jaarschijf verstreken is ten opzichte van het MPG, zijn er in de tussentijd verschillende kosten en met name opbrengsten gerealiseerd binnen dit plan. Het risicoprofiel ten aanzien van deze kosten en opbrengsten komt daarmee te vervallen, wat het totale risicoprofiel verlaagt. Dit geldt voor elke exploitatie waarbij de tijd verstrijkt. Verder is uiteraard ook bij deze grondexploitatie sprake van een geactualiseerde businesscase, wat ook nog wijzigingen in het benodigd weerstandsniveau met zich meeneemt.
Dubbeltelling Amsteleind Noord De accountant constateerde dat in de grondexploitatie Amsteleind Noord door formulefouten € 2,1 miljoen aan kosten dubbel was meegerekend (accountantsverslag 2025, p. 18). Is deze dubbeltelling inmiddels uit de	Ja, deze correctie is doorgevoerd. De geschatte invloed van deze wijziging op de nog te nemen winst is klein. Daarnaast hebben wij onze processen verder verscherpt. Jaarlijks wordt de grondexploitatie twee keer herzien (bij MPG en Najaarsbericht) op basis van de meeste actuele informatie, nieuwste inzichten en het 4-ogen-principe. Zoals wordt geconstateerd door de accountant op pagina 18 van het accountantsverslag van de jaarrekening 2025, bevindt de grondexploitatie zich nog in de opstartfase. Dit brengt een relatieve mate van onzekerheid met zich mee. Naarmate het project naar uitvoering gaat zal de onzekerheid afnemen.

<table>
<tr><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td>grondexploitatie gehaald? Zo ja, wat is het effect op de nog te nemen winst van € 2,88 miljoen (Najaarsbericht p. 48)?
Welke controle op de rekenmodellen van het grondbedrijf is sindsdien ingevoerd?</td><td></td></tr>
<tr><td>RISICO’S & WEERSTANDSVERMOGEN
Exploitatierisico zwembad en Lievekamp
Het risico "Exploitatierisico's grote projecten nieuw zwembad en ontwikkeling Theater Lievekamp-Muzelinck" staat op PM, bij een investeringsvolume van ruim € 130 miljoen (196).
Wat zijn volgens de business cases bij het definitief ontwerp de jaarlijkse lasten per gebouw (kapitaallasten, onderhoud, beheer, exploitatiesubsidie) en de jaarlijkse opbrengsten?
Wat zijn de "gestelde financiële kaders" waarbinnen de exploitatiekosten pasten, en waar zijn die vas
Wanneer wordt dit risico in bedrag en kans uitgedrukt?</td><td>Voor het theater De Lievekamp zijn de bedragen als volgt:

Theater de Lievekamp
(bedragen x € 1.000)

Inkomsten -2.013
Subsidie -4.739
Huisvestingskosten 704
Kapitaallasten 3.817
Algemene kosten 230

Voor het zwembad maken de bedragen onderdeel uit van de vertrouwelijke bijlage behorende bij het raadsvoorstel 'Zwembad Osseweg' (agendapunt 23 raadsvergadering 19 juni 2025).

De kaders verwijzen naar de kaders die de raad heeft meegegeven aan het college voor de bouw van het zwembad; gemeenteraad 12 januari 2023. Voor theater de Lievekamp wordt verwezen naar het raadsvoorstel 'Definitief ontwerp fase (ver)nieuwbouw De Lievekamp van 12 december 2023. Destijds is investeringskrediet (prijspeil 2024) vastgesteld en is raming gemaakt van de toekomstige exploitatiekosten. Deze raming van de exploitatiekosten is het kader.

Er kunnen bedragen aan het risico gekoppeld worden wanneer er meer inzicht is in de kostenontwikkeling van beide projecten. Per project wordt dit ten behoeve van projectsturing uitgewerkt.</td></tr>
</table>

Vraag	Antwoord
Kapitaallasten Wat zijn de jaarlijkse kapitaallasten (rente en afschrijving) vanaf ingebruikname van het zwembad (€ 48,24 miljoen), de gebiedsinrichting Golfbad (€ 10,9 miljoen) en de Lievekamp (€ 75,3 miljoen) (276)? Vanaf welk jaar drukken die volledig op de begroting, en met welke rente en afschrijvingstermijn is gerekend?	De kapitaallasten van het zwembad bedragen € 2.582.000 en er is met 3,3% gerekend vanaf 2029. De kapitaallasten van de gebiedsinrichting Golfbad bedragen € 474.000 en er is met 3,3% rente gerekend vanaf 2029. We financieren de kosten voor de Lievekamp voor en verstrekken en lening ter hoogte van deze totale kosten. De kapitaallasten komen volledig ten laste van de Lievekamp. Wij dragen als gemeente jaarlijks bij aan de exploitatie van de Lievekamp via een (verhoogde) subsidie. Deze verhoogde subsidie is op dit moment geraamd op € 3,6 miljoen. Dit is beschikbaar vanaf 2029. Rente 3,3% en met verschillende levensduren/ afschrijvingstermijnen.
Lening aan de Lievekamp "Als de investering gereed is wordt het pand eigendom van de Lievekamp waarbij wij voor het volledige bedrag een lening aangaan met de Lievekamp" (276). a. Wie verstrekt de lening aan wie, voor welk bedrag, tegen welke rente en met welke looptijd en zekerhe Uit welke inkomsten betaalt de Lievekamp rente en aflossing, en hoe verhoudt zich dat tot de budgetsubsidie van € 1,43 miljoen per jaar (333)? Wat gebeurt er met de lening en het pand als de stichting niet kan aflossen? d. In welk raadsbesluit is tot deze	De lening wordt verstrekt door de gemeente Oss aan theater De Lievekamp voor het bedrag van de bouwkosten van het theater. In de begroting is op pagina 276 het bedrag van € 75,3 miljoen genoemd (prijspeil 2024). De lening heeft diverse leningdelen die overeenkomen met de afschrijvingstermijn van de onderdelen van de verbouwing. Zo worden de bouwkosten, het grootste onderdeel van de verbouwing, in 40 jaar afgeschreven en de inrichtingskosten in 20 jaar. Het rentepercentage bedraagt 3,3% voor de looptijd van de lening en de zekerheid is dat er een hypotheek op wordt gevestigd. De Lievekamp betaald de kapitaallasten uit de hogere inkomsten (meer bezoekers) en uit een hogere budgetsubsidie. Wanneer De Lievekamp de lening niet meer kan aflossen dan komt de eigendom van het pand toe aan de gemeente Oss. In het raadsvoorstel 'Definitief ontwerp fase (ver)nieuwbouw De Lievekamp' dat op 25 maart 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld is tot deze eigendoms- en leningconstructie besloten. Het college werkt de specifieke overeenkomst uit en hierover wordt zienswijze gevraagd aan de gemeenteraad. hier

Vraag	Antwoord
eigendoms- en leningconstructie besloten?	
Reserve Lievekamp In de reserve Lievekamp worden de budgetten voor rente en afschrijving gestort die tijdens de bouw niet nodig zijn: volgens de begroting € 2,7 miljoen in 2026 en 2027 en € 2 miljoen in 2028 (72), volgens de tabel in de Nota reserves € 3,058 miljoen in 2026, terwijl de toelichting op dezelfde pagina € 2,7 miljoen noemt (Nota reserves p. 3 2026) Waarvoor wordt de reserve, eind 2028 € 9,3 miljoen, ingezet? Wat is het effect op het begrotingssaldo 2027 en 2028 als deze stortingen niet plaatsvinden? 15. Prioriteringskader en portfoliomanagement De begroting noemt een prioriteringskader voor nieuwe woningbouwinitiatieven (86), en het professionalisng "zodat prioritering, sturing en besluitvorming over het geheel aan projecten transparanter" plaatsvindt (Q4/2027, p. 80).	Het getal dat in de nota Reserves wordt genoemd is het juiste bedrag. In 2026 wordt € 3,058 miljoen in de reserve gestort. Dit bedrag bestaat uit: - Resultaatbestemming jaarrekening 2025: € 335.000 (reeds besloten) - Programmabegroting 2027: € 2.722.000 Het doel van de reserve geeft op pagina 37 van de nota Reserves aan dat vanuit risicomanagement er risico's en eenmalige lasten worden voorzien. Daarvoor kan deze reserve worden gebruikt. Het effect op het begrotingssaldo is, wanneer de stortingen niet meer plaatsvinden in de reserve Lievekamp, dat het begrotingssaldo positiever wordt. Met de bedragen € 2,7 en € 2 miljoen. De prioritering van de grote investeringen betreft alleen de woningbouwinitiatieven. Er is geen prioriteitskader voor grote (maatschappelijke) investeringen. Dit is een bestuurlijke afweging aan de gemeenteraad.

Vraag	Antwoord
Is er een prioriteringskader voor de grote investeringen, zoals zwembad, Ambities en Schadewijk? Zo nee: op basis van welke criteria worden investeringen gerangschikt als de financiële ruimte afneemt, en wanneer wordt zo'n kader aan de raad voorgelegd?	
Uitstel en versobering Welke contractuele verplichtingen (bedrag) zijn op dit moment aangegaan voor het zwembad, de gebiedsievekamp? Tot welk moment is per project uitstel of versobering mogelijk zonder dat de gemeente schadevergoeding of boetes verschuldigd is? Wat is het effect op de jaarlijkse kapitaallasten en op de netto schuldquote als (1) de bouw van zwembad en Lievekamp één of twee jaar wordt uitgesteld, of (2) de kredieten met 10% worden versoberd?	Het zwembad is aanbesteed en daarmee is de feitelijke verplichting € 48,24 miljoen. De status van de gebiedsvisie rondom het nieuwe zwembad is als volgt. De gemeente heeft de civieltechnische voorbereiding hiervoor al opgestart. In de vastgestelde gebiedsvisie zijn de verkeersvarianten al wel uitgewerkt. Er komen onder andere aanpassingen aan het kruispunt N329–Osseweg en er wordt een uitvoegstrook vanaf de N329 verlengd om de doorstroming te verbeteren. De feitelijke aanbesteding en realisatie van de wegen kunnen pas van start gaan als het omgevingsplan onherroepelijk is. Omdat er beroep is aangetekend bij de Raad van State tegen dit bestemmings-/omgevingsplan, ligt de definitieve uitvoering en planning op dit moment deels stil in afwachting van de uitspraak. Het zwembad is aanbesteed. In zijn algemeenheid geldt dat vanaf dit moment eenzijdig uitstel of versobering in principe leidt tot contractbreuk, tenzij er specifieke clausules in de overeenkomst zijn opgenomen. Zonder aanvullende afspraken gelden na contractsluiting de volgende algemene regels: • Uitstel: Het eenzijdig verschuiven van de startdatum of mijlpalen door de gemeente geeft de aannemer recht op schadevergoeding voor onder andere stagnatiekosten, gederfde winst en doorlopende bouwkosten. • Versobering: Het schrappen van onderdelen van het werk wordt juridisch gezien als een gedeeltelijke opzegging. Volgens de wet heeft de aannemer dan recht op de volledige aanneemsom voor dat deel, minus de kosten die hij bespaart door het werk niet uit te voeren. Dit betekent dat de gemeente vaak alsnog voor de gederfde winst van de aannemer moet betalen. Uitstel zorgt voor incidentele voordelen en dus in die periode blijft de schuldquote lager. Uitstel van het bouwen kan echter ook leiden tot hogere bouwkosten en dus hogere kapitaallasten naar de toekomst. En dus leiden tot hogere kapitaallasten en hogere schuldquote.

Vraag	Antwoord
	Effect op de kapitaallasten is niet exact aan te geven omdat berekeningen zijn gemaakt op basis van verschillende afschrijvingstermijnen. Globaal: 10% minder Lievekamp betekent globaal € 360.000 minder kapitaallasten 10% minder zwembad betekent globaal € 250.000 minder kapitaallasten.
Gebiedsinrichting en grond Golfbad Kunt u de € 10,9 miljoen voor het openbaar gebied bij het nieuwe Golfbad specificeren naar capaciteit, onderzoek en advies, bouw- en woonrijp maken, groen, parkeren en verkeersaanpassingen (276)? Welke onderdelen zijn niet noodzakelijk voor de ingebruikname van het zwembad? De aankoopwaarde van de grond bij het Golfbad bedraagt € 820.000 inclusief aankoopkosten, bij een getaxeerde waarde van € 342.000 (73). Waarom wordt dit bedrag betaald, en op welke onderbouwing? Het verschil is € 478.000, maar de afwaardering is € 466.000: waar zit het verschil van € 12.000?	Hiervoor wordt verwezen naar het raadsvoorstel wat hierover genomen is. In de aankoopwaarde zit € 12.000 aan aankoopkosten. De afboeking die vermeld wordt is de afboeking op de grondwaarde alleen. De gronden zijn nodig voor de ontwikkeling van het zwembad (ontsluiting en openbaar gebied). We moeten die gronden waarderen conform huidige bestemming en daarom is afboeking conform het BBV (gemeentelijke wetgeving) noodzakelijk.
Rente De begroting rekent met een gemiddelde rente van 3,3%,	Op dit moment hoeven we nog geen leningen af te sluiten en financieren we nog met eigen vermogen.

Vraag	Antwoord
terwijl een lening van ongeveer 20 jaar nu 3,7% kost. Het risico is berekend op een stijging naar 3,5% (202). Waarom is het risico niet berekend op de huidige rente van 3,7%? Is het structurele nadeel van circa € 1 miljoen bij 3,7% in de meerjarenraming verwerkt? Wat is het structurele effect bij een gemiddelde rente van 4% en van 4,5%?	Als we overgaan tot het aantrekken van geldleningen doen we dit met samenstel van verschillende leningen met verschillende looptijden en dus ook verschillende rentepercentages. Ten tijde van opstellen van de begroting was dit gemiddeld circa 3,3% en dus nog passend (variërende looptijden van kasgeld tot en met leningen van 20 jaar). Uiteraard passend binnen de kaders die de wet FIDO stelt aan gemeenten op het gebied van financiering. Het risico zit vooral in de langere termijn, wat doet de rente over een jaar - 2 jaar en verder. Dit is dus niet verwerkt. 4% circa € 2 miljoen 4,5% circa € 3,5 miljoen
Financieringsbehoefte en schuldquote De financieringsbehoefte 2026-2030 is circa € 295 miljoen (224); op p. 187 staat afgerond € 300 miljoen. De netto schuldquote stijgt van 2,43% in 2026 naar 48,04% in 2030 (213). Kunt u de financieringsbehoefte uitsplitsen naar de grote projecten (zwembad, Lievekamp, onderwijshuisvesting, bijzondere projecten stedelijke ontwikkeling)? Wat zijn de rentelasten per jaar zodra deze € 295 miljoen volledig is aangetrokken?	De financieringsbehoefte bestaat uit: - Investeringen zoals opgenomen uit het investeringsplan. Zie hiervoor paragraaf investeringsplan. - Beschikbaar gestelde investeringen door de gemeenteraad zoals: o Lievekamp/ Muzelinck: € 80 miljoen (prijspeil 2026); o Golfbad, incl. gebiedsinrichting: nog uit te geven circa € 56 miljoen; o Raadhuislaan (parkeren, tijdelijk parkeren, grondexploitatie, herinrichting straten etc): circa € 35 miljoen; o Schadewijk (verplaatsing Verdihuis en aankoop gronden) circa 13 miljoen; o Vastgestelde investeringen zoals: Hierin staan ook de investeringen in onderwijshuisvesting vermeld. De volgende rentelasten (huidige leningen en nog aan te trekken geldleningen) zijn begroot in onze meerjarenramingen: - 2027: € 2.145.000 - 2028: € 5.085.000 - 2029: € 7.596.000 - 2030: € 9.216.000

<table>
<tr><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Rentevoordeel door vertraging
Door vertraging van projecten zoals zwembad en Lievekamp zijn de rentekosten lager: ruim € 4 miljoen in 2026, € 3,5 miljoen in 2027 en € 1,3 miljoen in 2028 (187). Wat zou het begrotingssaldo van 2027 en 2028 zijn zonder deze incidentele rentevoordelen?</td><td>Het begrotingssaldo zonder deze voordelen zou zijn:

Bedragen x € 1.000/ + is nadeel/ - is voordeel
<table>
<tr><th>Omschrijving</th><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th><th>2030</th></tr>
<tr><td>Saldo programmabegroting</td><td>-2.150</td><td>-361</td><td>297</td><td>81</td><td>-161</td></tr>
<tr><td>Rentevoordelen</td><td>-4.000</td><td>-3.500</td><td>-1.250</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td>Saldo exl rentevoordelen</td><td>1.850</td><td>3.139</td><td>1.547</td><td>81</td><td>-161</td></tr>
</table>

Wanneer deze voordelen er niet waren geweest, had dit uiteraard effect gehad op besluitvorming om een sluitende begroting te presenteren.
Kijkend naar de incidentele baten en lasten in de begroting, zijn bedragen niet opgenomen als incidenteel voordeel op de lasten omdat het gaat om een actualisatie van de structurele lasten (deze starten later).</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
</table>

Bijlage Tabel IHP Onderwijshuisvesting

Tabel 1. Indicatieve investeringen en indicatieve kapitaallasten

Financiële doorkijk IHP Onderwijs (bedragen x 1.000.000)		**Indicatieve investering IHP**	**Indicatieve kapitaallast voor de begroting per jaarschijf**										
			2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
Termijn 0	Lopende projecten	42,2	0,2	0,2	0,4	0,8	1,2	1,2	1,2	1,5	1,5	1,5	1,5
Termijn 0	Financiële doorkijk lopende projecten	32,9	0	0	0	0	1,1	1,1	1,1	1	1	1	1
Termijn 1	2026-2029	35,0	0	0	0	0,1	0,1	0,1	0,8	1,1	1,1	1,1	1
Termijn 2	2030-2033	70,2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,2	0,7
Termijn 3	2034-2037	49,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Termijn 4	2038-2041	45,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		275,4	**0,2**	**0,2**	**0,4**	**0,9**	**2,4**	**2,4**	**3,1**	**3,6**	**3,6**	**3,8**	**4,2**

Financiële doorkijk IHP Onderwijs (bedragen x 1.000.000)		**Indicatieve investering IHP**	**Indicatieve kapitaallast voor de begroting per jaarschijf**									
			2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047
Termijn 0	Lopende projecten	42,2	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4
Termijn 0	Financiële doorkijk lopende projecten	32,9	1	1	1	1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Termijn 1	2026-2029	35,0	1	1	1	1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Termijn 2	2030-2033	70,2	0,9	0,9	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1	2,1
Termijn 3	2034-2037	49,8	0	0	0	0,3	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
Termijn 4	2038-2041	45,3	0	0	0	0	0	0	0	0,2	0,5	1,5
		275,4	**4,4**	**4,4**	**5,8**	**6,1**	**7,1**	**7,1**	**7,0**	**7,2**	**7,4**	**8,3**

Bijlage Overzicht OZB afgelopen 10 jaar

Post	Onderdeel	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Onroerend zaakbelasting woningen	ozb eigenaren	€ -9.512.922	€ -10.529.922	€ -10.808.122	€ -11.654.822	€ -11.641.622	€ -12.425.273	€ -12.818.913	€ -13.329.043	€ -14.258.444	€ -16.295.947	€ -16.775.410
Onroerend zaakbelasting niet-woningen	ozb eigenaren	€ -3.964.153	€ -4.026.753	€ -4.114.753	€ -4.615.553	€ -4.465.553	€ -5.089.306	€ -5.211.183	€ -5.357.096	€ -5.771.863	€ -6.570.610	€ -6.899.371
Onroerend zaakbelasting niet-woningen	ozb gebruikers	€ -2.860.092	€ -2.905.792	€ -2.969.492	€ -3.262.592	€ -3.187.592	€ -3.763.693	€ -3.857.942	€ -3.965.964	€ -4.279.492	€ -4.865.653	€ -5.127.566
		€ -16.337.167	**€ -17.462.467**	**€ -17.892.367**	**€ -19.532.967**	**€ -19.294.767**	**€ -21.278.272**	**€ -21.888.038**	**€ -22.652.103**	**€ -24.309.799**	**€ -27.732.210**	**€ -28.802.347**
	Woningen	58%	60%	60%	60%	60%	58%	59%	59%	59%	59%	58%
	Niet-woningen	42%	40%	40%	40%	40%	42%	41%	41%	41%	41%	42%
		100%	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Bijlage beleidsvrijheid reserves

Tijdens de rekeningcommissie van 11 juni 2026 heeft de heer van Gerven vragen gesteld over de beleidsvrijheid van de reserves die we als gemeente Oss hebben. De vraag betrof voor welke reserves we wettelijk gezien verplicht zijn, welke vrij te besteden zijn en voor welke reserves we het geld moeten reserveren/verrekenen bij afwijkingen in de jaarrekening (egaliseren).
We lichten het hierna het beleid omtrent reserves toe en geven een totaaloverzicht van reserves waarbij we aangeven in hoeverre hier beleidsvrijheid is.

Beleid omtrent reserves
De reserves zijn het eigen vermogen van de gemeente. Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) onderscheidt twee soorten reserves:
- algemene reserves
- bestemmingsreserves

De algemene reserves zijn bedoeld voor het opvangen van risico's en incidentele tekorten zoals jaarrekeningtekorten. De algemene reserve is de financiële buffer van de gemeente.
Bestemmingsreserves zijn geoormerkt voor een bepaalde doelstelling. We hebben daarnaast een Algemene bedrijfsreserve voor het grondbedrijf (ABR).
We onderscheiden twee soorten bestemmingsreserves: 'gewone' bestemmingsreserves en bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten. In deze toelichting gaan we met name in op bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves ter afdekking van de afschrijvingslasten zijn gekoppeld aan investeringen die uitgevoerd zijn. Deze reserves kunnen niet anders ingezet worden.

Jaarlijks biedt het college van B&W de nota reserves aan. In deze nota wordt weergegeven:
- Het doel en het meerjarig verloop van de reserves;
- De noodzakelijke omvang van de reserve;
- De wijze waarop wel of geen rente wordt bijgeschreven op reserves.

In het bijlagenboek bij de jaarrekening geven we per reserve de werkelijke stortingen en onttrekkingen weer. Stortingen in en onttrekkingen uit reserves worden dus altijd voorgelegd aan de gemeenteraad, dat gebeurt hoofdzakelijk in de Eerste financiële tussenrapportage en de programmabegroting.
Via besluitvorming over de programmabegroting en nota reserves bekrachtigd de gemeenteraad de bestemming, de omvang en het verloop van de reserves gekoppeld aan de ambitie die we als gemeente hebben. In de jaarrekeningcontrole controleert de accountant of de daadwerkelijke stortingen en onttrekkingen in lijn zijn met de eerder genomen raadsbesluiten. Daar kunnen we dus, zonder raadsbesluit, niet van afwijken.

Een aantal reserves zijn egalisatiereserves. Hiermee vangen we schommelingen op in kosten en opbrengsten op bepaalde activiteiten. We begroten de stortingen en onttrekkingen op basis van het verwachte saldo op de bijbehorende activiteiten zoals deze in de programmabegrotingen zijn geraamd. Bij de jaarrekening verwerken we de stortingen of onttrekkingen op dit soort reserves op basis van het werkelijke saldo op de betreffende activiteiten.

Gemeenten hebben in Nederland geen wettelijk verplichte reserves. Wel zijn ze via het Besluit begroting en verantwoording (BBV) verplicht om voldoende weerstandsvermogen te hebben om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Doorgaans dienen algemene reserves hiervoor.

B*eleidsvrijheid*
Beleidsvrijheid gaat om de mogelijkheden om zelf te kunnen beslissen over de inzet van hun middelen. Bestemmingsreserves zijn onderdeel van het eigen vermogen en is er in principe volledige beleidsvrijheid. De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om reserves te vormen, in te zetten, anders te bestemmen en op te heffen. Echter, reserves zijn gevormd met een bepaald doel en hiervoor staan bestedingen of bestemmingen gepland. Het anders bestemmen of laten vervallen van reserves heeft direct gevolgen voor de ambities. Daarnaast staan tegenover een aantal reserves al verplichtingen die we zijn aangegaan.

Voor meer informatie over individuele reserves verwijzen we naar het overzicht met de stand van de reserves in de Kaderbrief 2027-2030, de nota reserves 2025 en het bijlagenboek bij de jaarrekening 2025.

Overzicht reserves
In het volgende overzicht geven we weer in hoeverre er beleidsvrijheid is bij bestemmingsreserves. We geven aan in hoeverre volledige beleidsvrijheid is en of deze beperkt is bijvoorbeeld doordat het gekoppeld is aan regionale gelden, kostenverhaal of andere verplichtingen.
Het betreft een overzicht op hoofdlijnen. We hebben hier buiten beschouwing gelaten of er voor de geplande bestedingen verplichtingen aan zijn gegaan. Bij concrete voorstellen om reserves anders te bestemmen en/of op te heffen zal meer uitwerking nodig zijn om de precieze consequenties in beeld te brengen.

Soort	Bestemmingsreserves	Volledige beleids-vrijheid	Beperkte beleids-vrijheid	Toelichting
Bedrijfsvoering	Adviezen fiscaal gebied	x		
	E-dienstverlening	x		
	ICT	x		
	Organisatieontwikkelingen	x		
	Versterken gemeentelijke dienstverlening	x		
	Wachtgeld wethouders		x	Beperkte beleidsvrijheid gekoppeld aan voorziening
	WGA			
Economie	Binnenhavens	x		
	Economie	x		

Soort	Bestemmingsreserves	Volledige beleids-vrijheid	Beperkte beleids-vrijheid	Toelichting
Egalisatie/ risicoreserve	Afvalstoffenheffing		x	Beperkte beleidsvrijheid gekoppeld aan de tarieven
	Budgetoverheveling	x		
	Egalisatie reserve renteomslag	x		
	Egalisatie rioolbeheer		x	Beperkte beleidsvrijheid gekoppeld aan de tarieven
	Parkeren		x	Beperkte beleidsvrijheid op basis van Oss beleid
	Risico's Heesch West		x	Beperkte beleidsvrijheid gekoppeld aan risico’s
Klimaat en Energie	Investeringsfonds duurzaamheid	x		
	Klimaatadaptatie	x		
	Ontwikkeling windpark	x		
Maatschappelijke voorzieningen	Integraal voorzieningen beleid	x		
	Lievekamp	x		
	Rust Roest	x		
	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	x		
Openbare ruimte	Baggeren Haven	x		
	Bodemsanering	x		
	Geluid	x		
	Groenfonds landelijk gebied		x	Deels beleidsvrij gekoppeld aan ontvangen subsidies voor ruimte voor ruimte

Soort	Bestemmingsreserves	Volledige beleids-vrijheid	Beperkte beleids-vrijheid	Toelichting
				regelingen en particuliere bijdragen
	Integraal uitvoeringsprogramma (IUP)	x		
	Meekoppelkansen dijkversterking Maas	x		
Sociaal	Beschermd wonen		x	Beperkte beleidsvrijheid gekoppeld aan regionale gelden
	Kostenbeheersing sociaal domein	x		
	Dak- en thuisloosheid		x	Beperkte beleidsvrijheid gekoppeld aan regionale gelden
	GALA & IZA	x		
	Opvang Vluchtelingen	x		
	Bestaanszekerheid	x		
	Wonen welzijn en zorg	x		
Stadscentrum	Investeringsfonds Stadshart Oss	x		
	Walkwartier en omgeving	x		
Wonen & Mobiliteit	Beheerkosten starterslening	x		
	Binnenstedelijke transformaties	x		

Soort	Bestemmingsreserves	Volledige beleids-vrijheid	Beperkte beleids-vrijheid	Toelichting
	Bovenwijkse voorzieningen		x	Beperkte beleidsvrijheid gekoppeld aan beleid kostenverhaal
	Maasveren	x		
	Mobiliteit	x		
	Omgevingswet	x		
	Schadewijk	x		
	Strategische aankopen	x		
	Verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving		x	Beperkte beleidsvrijheid gekoppeld aan beleid kostenverhaal
	Woonwagens	x		

Reserves met een ''gesloten systeem''

Voor een aantal reserves geldt dat we overschotten of tekorten die bij de jaarrekening ontstaan verrekenen met een bijbehorende reserve. Deze werkwijze staat expliciet benoemd in de nota reserves bij de betreffende reserves. Dit gaat om de volgende reserves:

- Beschermd wonen
- Opvang vluchtelingen
- Integraal uitvoeringsprogramma (IUP)
- Egalisatie rioolbeheer
- Afvalstoffenheffing
- Parkeren

Overzicht stortingen en onttrekkingen in het jaar 2025

In de bijlage geven we een overzicht weer met de stortingen en onttrekkingen in het jaar 2025 van de bestemmingsreserves.

Overzicht stortingen en onttrekkingen in het jaar 2025

	Saldo 31-12-2024	Rente	Resultaat-bestemming	Storting	Onttrekking	Saldo 31-12-2025
Reserve Wonen welzijn en zorg	61.049	0	0	0	-61.000	49
Reserve Beschermd wonen	30.612.405	0	0	5.608.992	-11.900.000	24.321.397
Reserve kostenbeheersing sociaal domein	0	0	0	2.100.000	-99.755	2.000.245
Reserve GALA & IZA	900.000	0	0	0	-102.000	798.000
Reserve dak- en thuisloosheid	1.572.503	0	0	0	-97.705	1.474.798
Reserve Opvang Vluchtelingen	25.710.675	0	0	5.888.428	-4.375.000	27.224.103
Reserve Participatiebevordering	1.941.770	0	0	0	-532.636	1.409.134
Reserve integraal voorzieningen beleid	1.653.107	0	0	201.151	-343.907	1.510.351
Reserve Lievekamp	1.500.000	0	0	0	0	1.500.000
Reserve Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	2.347.932	0	0	0	-598.533	1.749.399
Reserve Rust Roest	122.900	0	0	0	-23.398	99.502
Reserve Integraal uitvoeringsprogram	9.797.239	0	0	95.400	-1.118.773	8.773.865
Reserve Baggeren Haven	1.121.669	0	0	0	0	1.121.669
Reserve Egalisatie rioolbeheer	926.205	0	0	0	-153.819	772.385
Reserve Afvalstoffenheffing	1.863.340	0	1.090.263	0	-138.477	2.815.126
Reserve Groenfonds landelijk gebied	1.882.417	0	0	509.150	0	2.391.567
Reserve Klimaatadaptatie	890.000	0	0	500.000	-240.584	1.149.416
Reserve Bodemsanering	396.452	0	0	0	-77.125	319.328
Reserve Ontwikkeling windpark	47.744	0	0	560.469	0	608.213
Reserve Risicores. waarder. lening Wachtmeesters	800.000	0	0	0	-800.000	0
Reserve Energietransitie	1.167.713	0	0	0	0	1.167.713
Reserve Binnenhavens	0	0	0	7.556.000	0	7.556.000
Reserve Economie	638.413	0	0	300.000	-142.499	795.914
Reserve Walkwartier en omgeving	2.578.906	0	0	0	-601.165	1.977.741
Reserve Investeringsfonds Stadshart Oss	4.489.610	0	0	0	-75.000	4.414.610
Reserve Heesch West	2.512.700	0	0	0	0	2.512.700
Reserve Mobiliteit	18.831.055	0	0	8.470.000	-1.387.122	25.913.933

	Saldo 31-12-2024	Rente	Resultaat-bestemming	Storting	Onttrekking	Saldo 31-12-2025
Reserve Parkeren	1.517.998	0	0	1.015.074	-81.670	2.451.402
Reserve Maasveren	262.500	0	0	0	-37.500	225.000
Reserve Openbare verlichting	-1	0	0	0	0	-1
Reserve Geluid	423.302	0	0	0	-408.302	15.000
Reserve Strategische aankopen	5.665.016	0	376.300	0	-90.913	5.950.403
Reserve Binnenstedelijke transformaties	14.396.083	0	0	5.000.000	-753.311	18.642.772
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	15.239.805	0	0	1.595.505	-92.979	16.742.331
Reserve Verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving	8.800.045	0	0	1.650.295	-1.349.645	9.100.695
Reserve Omgevingswet	2.082.939	0	0	1.888.000	-364.957	3.605.982
Reserve Woonwagens	500.614	0	0	0	0	500.614
Reserve Beheerkosten starterlening	959.520	0	0	0	-208.136	751.384
Reserve Meekoppelkansen dijkversterking Maas	2.160.215	0	426.240	400.000	-1.973.565	1.012.890
Versterken gemeentelijke dienstverlening kwetsbare groepen POK	1.036.292	0	0	412.000	-456.605	991.687
Reserve Schadewijk	100.000	0	0	1.000.000	-40.119	1.059.881
Reserve Egalisatie automatisering	811.720	0	0	0	-171.980	639.740
Reserve WGA	262.907	0	0	20.823	-48.945	234.785
Reserve WW-lasten	190.396	0	0	0	-190.396	0
Reserve Organisatieontwikkelingen	3.967.414	0	0	306.857	-371.567	3.902.704
Reserve Wachtgeld wethouders	7.734	0	0	102.898	0	110.632
Reserve E-dienstverlening	156.953	0	0	0	0	156.953
Reserve Adviezen fiscaal gebied	143.494	0	0	0	-70.000	73.494
Reserve Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Reserve Egalisatie reserve renteomslag	1.950.000	0	0	2.000.000	0	3.950.000
Reserve Budgetoverheveling	42.932	0	1.828.225	0	-1.828.225	42.932
	175.043.682	**0**	**3.721.028**	**47.181.041**	**-31.407.314**	**194.538.438**